

GŁOS

TYGODNIK NOWOHUCKI

- Ostatni Lajkonik wyjechał na linię→ str. 2
- Wyjazd ostatniego Lajkonika właśnie z Nowej Huty nie jest przypadkiem. To tam stacjonuje najczęściej tych wagonów, bo aż 80
- Dzieła Jana Bukowskiego u Cystersów→ str. 5
- 4 listopada br. w Muzeum Duchowości i Kultury Cystersów w Mogile odbyło się otwarcie wystawy „Pięć panneaux decoratifs Jana Bukowskiego”.
- Nowohuckie świętowanie niepodległości → str. 3
- Ptaki w Mistrzejowicach → str. 7
- Wodociągi tworzą przyszłość → str. 9

REKLAMA

F.H.U. „ELMAR”
Pl. Targowy „Piast”, paw. 3 (os. Piastów 60A)
ROWERY:
SPRZEDAŻ | KOMIS | CZĘŚCI | AKCESORIA | SERWIS

REKLAMA

TRADYCYJNE WĘDLINY

Józef Aksamit zaprasza do sklepu „Rarytasek” na os. Hutniczym 3
Zapraszam na zakupy!

Wędliny u Józefa

” Punkt InfoKraów oraz Cafe NOWA Księgarnia od początku współpracy świetnie się uzupełniają.

MIEJSCE SPOTKAŃ ŚWIĘTUJE str. 3

REKLAMA

Santander
CONSUMER BANK

10x0%

raty
10x0%

SPRAWDŹ

TOMEX

Zapraszamy na zakupy do Centrum Handlowego TOMEX!

MODA I REGIONALNE PRODUKTY I LOKALNA SPOŁECZNOŚĆ

facebook.com/tomex.krakow

SKLEP ZABAWKOWO -PAPIERNICZY

„PAPIRUS” ZAPRASZA do nowej siedziby na pl. Targowym „Piast” (paw. 20, 21, 22)

WIELKI POWRÓT DO STAŁYCH KLIENTÓW (DAWNIEJ OS. BOHATERÓW WRZEŚNIA)

Sklep czynny:
pon-pt. 10:00-19:00,
sb. 10:00-14:00

ARTYKUŁY PAPIERNICZE I ZABAWKI, PIECZĄTKI, WIZYTÓWKI, TERMONADRUKI, GRAWEROWANIE

46 >

Redaktor naczelny: Jan L. Franczyk
Redaguje zespół
Telefon red.: 12 643-44-33 Faks: 12 643-66-33
E-mail: redakcja@glos-tn.krakow.pl
Adres: al. Jana Pawła II 232, 31-913 Kraków.
Wydawca: „Graf-Press” sp. z o.o. Kraków.
Skład Marcin Świątkowski
Druk: POLSKA PRESS Sp. z o.o., Oddział Poligrafia, Drukarnia Sosnowiec
Nr indeksu: 358835. ISSN: 1231-8582.
Redakcja nie bierze odpowiedzialności za treść zamieszczanych ogłoszeń.

9 771231 858302

OSTATNI, 110. LAJKONIK WYJECHAŁ NA LINIĘ

Mieszkańcy Krakowa mają już do swojej dyspozycji 110 nowych tramwajów Lajkonik. Ostatni 110. Lajkonik wyjechał na linię 9 listopada z zajezdni tramwajowej Nowa Huta. Tym samym została zakończona jedna z największych w Polsce i Europie dostaw nowych wagonów, warta w sumie ponad jeden miliard złotych.

Wyjazd ostatniego Lajkonika właśnie z Nowej Huty nie jest przypadkiem. To tam stacjonuje najwięcej tych wagonów, bo aż 80 (pozostałe 30 stacjonuje w zajezdni Podgórze). W efekcie dostaw z nowohuckiej zajezdni zniknęły już wszystkie wagony 105N, czyli wysokopodłogowe i nieklimatyzowane tramwaje.

- Zakończenie dostaw 110 nowych tramwajów ma olbrzymie znaczenie dla krakowskiego transportu. Wystarczy powiedzieć, że te nowoczesne, niskopodłogowe i klimatyzowane tramwaje stanowią jedną trzecią całej floty tramwajowej w naszym mieście. Dzięki temu tramwaje z niską podłogą, do-

stosowane do przewozu osób z ograniczoną mobilnością, jeżdżą obecnie na każdej krakowskiej trasie, w większości obsługując wszystkie kursy lub co najmniej część z nich - powiedział Jacek Majchrowski, prezydent Krakowa.

Wyjątkowo w tym wydarzeniu wziął udział krakowski Lajkonik (Konik zwierzyński) wraz z orszakiem i orkiestrą Młaskoty, którzy przemierzają krakowskie ulice tylko raz w roku podczas tradycyjnego pochodu. Nie mogło ich zabraknąć w nowohuckiej zajezdni i to nie tylko dlatego, że tramwaj nosi imię Lajkonika, a trasa orszaku wiedzie ulicami, po których przejeżdżają także tramwaje. Symbol Konika zwierzyńskiego został umieszczony na zewnątrz każdego ze 110 wagonów, a także znajduje się wewnątrz - na obiciu siedzeń. Obecność Lajkonika miała jeszcze jeden cel - zgodnie z krakowskim zwyczajem ma ona przynieść pomyślność nowym tramwajom oraz prowadzącym je motorniczym. To dlatego zarówno tramwaj jak i jego prowadzący przed wyjazdem zostali symbolicznie uderzeni buławą przez Lajkonika. Jednocześnie prezydent Krakowa oraz obecny na wydarzeniu dyrektor Muzeum Krakowa Michał Niezabitowski otrzymali obrazy z fragmentami oryginalnego materiału z obici siedzeń tramwajowych z wizerunkiem właśnie Lajkonika. Ten wyjątkowy upominek trafi do zbiorów Muzeum Krakowa.

- Dla naszego przedsiębiorstwa realizacja kontraktów, które

obejmowały dostawę 110 nowych tramwajów, była wielkim wyzwaniem. Nie byłoby to możliwe bez skutecznego pozyskiwania środków unijnych. Nam udało się pozyskać dofinansowanie do zakupu nowych tramwajów w wysokości niemal 193

W Nowej Hucie stacjonuje najwięcej tych wagonów

mln zł netto. Zakończenie dostaw Lajkoników sprawiło, że niskopodłogowe tramwaje we flocie MPK stanowią już ponad 90 proc. Nowe tramwaje przewożą pasażerów na 10 z 23 istniejących obecnie linii w Krakowie. Zapewniają one wygodny i komfortowy przyjazd nie tylko naszym pasażerom, ale także zdecydowanie poprawiły warunki pracy naszym

motorniczym - podkreśli Rafał Świerczyński, prezes zarządu MPK SA w Krakowie.

Nowe Lajkoniki II to trzycięściowe pojazdy niskopodłogowe z czterema wózkami jezdny. Drzwi wejściowe o większej niż standardowo szerokości zapewniają szybką wymianę pasażerów. Specjalna konstrukcja czoła pojazdu została tak opracowana, aby zmniejszać ryzyko wciągnięcia pieszego pod pojazd w razie wypadku. W nowych tramwajach jest więcej przestrzeni z niską podłogą, a także więcej miejsca dla osób poruszających się na wózkach. Funkcjonują w nich także zewnętrzne zapowiedzi numeru i kierunku jazdy, które pomagają w podróży osobom niewidomym i słabowidzącym. Tramwaje jednocześnie mogą przewieźć 238 pasażerów, w tym 75 osób na miejscach siedzących. Są wyposażone między innymi w

klimatyzację, automat biletowy, system informacji pasażerskiej, kamery oraz porty USB do ładowania smartfonów.

Warto podkreślić, że 4 tramwaje ze 110 sztuk są przystosowane do jazdy bez zasilania z sieci trakcyjnej, a pozostałe zostały tak zaprojektowane, aby w przyszłości móc korzystać z tego rozwiązania.

- Wiemy, że nasze nowoczesne, komfortowe tramwaje Lajkonik cieszą się dużą sympatią krakowian, co jest dla nas powodem do dumy i satysfakcji. Cieszymy się, że dzięki dostarczonym pojazdom Stadler ma swój udział w poprawie komfortu podróżowania tym środkiem komunikacji publicznej w Krakowie. Dziękujemy MPK w Krakowie za zaufanie i życzymy efektywnej eksploatacji - mówił Arkadiusz Świerkot, członek zarządu Stadler Polska.

(f)

DYŻUR W GŁOSIE

Z dziennikarzami można kontaktować się za pomocą poczty e-mail.
Redaktorka Agnieszka Łoś.
Adres e-mail: gmh@o2.pl

Kronika pamięci

- Stanisław BARAN, lat 93
- Kazimierz BAŚ, lat 76
- Bogusław CZAICKI, lat 75
- Anna JAŻWIEC, lat 89
- Cecylia KALAFARSKA, lat 88
- Ewa KALISZ, lat 49

- Helena KARCZ, lat 85
- Piotr KLIMEK, lat 41
- Jerzy KOSOBUECKI, lat 91
- Michałina KRAWCZYK, lat 91
- Genowefa KRZAN, lat 86
- Helena NOWOTNY, lat 76

- Stanisław PAŁYS, lat 88
- Zofia REJ, lat 85
- Leszek SUDER, lat 67
- Irena SZEWCZYK, lat 89
- Ryszard ŚRODA, lat 66
- Arkadiusz TOMSIA, lat 81

- Grażyna TORUŃSKA, lat 67
- Lucyna TWARDOWSKA, lat 64
- Grażyna URBANIAK, lat 63
- Stanisław WIDCZAK, lat 73
- Eugeniusz WILKOSZ, lat 85
- Wanda WOCH, lat 76

REKLAMA

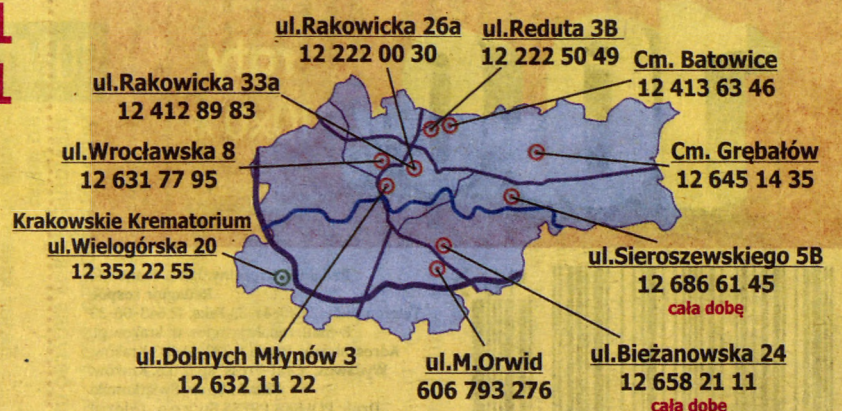
KARAWAN GRUPA
FIRM POGRZEBOWYCH
TRADYCJE OD 1981 ROKU

CAŁĄ DOBĘ 12 411 11 11
również w
Niedziele i Święta **12 658 21 11**

Kompleksowe Usługi Pogrzebowe

- Całodobowy odbiór osób zmarłych z domów rodzinnych, szpitali, domów opieki, hospicjów
- Przechowywanie ciał zmarłych we własnej chłodni
- Kremacje, certyfikowane balsamacje,
- Reprezentujemy Rodzinę w urzędach, instytucjach, kancelariach kościelnych i zarządach cmentarzy
- Dokonujemy wszelkich opłat związanych z pogrzebem
- Bezgotówkowe rozliczanie pogrzebu w ramach zasiłku pogrzebowego

Gwarantujemy najlepsze ceny usług pogrzebowych

www.karawan.pl

CAFE NOWA KSIĘGARNIA I ZGODY 7 ŚWIĘTUJĄ 5. URODZINY

Szósty rok działalności nowohuckiego miejsca spotkań rozpocznie urodzinowe świętowanie. Punkt InfoKraków Zgody 7 wraz z kawiarnio-księgarnią NOWA zorganizują w dniach 16-26 listopada liczne warsztaty, spotkania literackie oraz grę terenową „Śladem detali i historii Nowej Huty”.

Punkt InfoKraków oraz Cafe NOWA Księgarnia od początku współpracy świetnie się uzupełniają. Atrakcyjna lokalizacja i gościnny charakter miejsca przyciągają zarówno mieszkańców, jak i instytucję kultury. W przestrzeni Zgody 7 można wziąć udział w różnego rodzaju prelekcjach, warsztatach i spotkaniach, a także zasięgnąć informacji na temat bieżących wydarzeń w mieście, ze szczególnym uwzględnieniem Nowej Huty. To także miejsce dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami czy szczególnymi potrzebami, w którym mieszkańcy odpoczną przy kawie i słodkościach pośród pólek wy-

pełnionych wyselekcjonowaną literaturą.

Otwarcie punktu informacji miejskiej InfoKraków przy os. Zgody 7 było hucznym wydarzeniem. Wzięli w nim udział przedstawiciele nowohuckich instytucji, tłumnie przybyli mieszkańcy, aktywiści miejscy, a także prezydent Krakowa, Jacek Majchrowski. Z okazji obchodów pięciolecia działalności, podobnie jak wówczas, organizatorzy przygotowali liczne atrakcje nawiązujące do charakteru miejsca.

Na spotkania literackie w NOWEJ przybędą Katarzyna Kobylarczyk, autorka książki „Ciało”, autor reportażu literackich Wojciech Przyłipiak, powieściopisarz Jakub Małecki oraz goście specjani: Marcin Jurzysta, Hirek Wrona i Marcin „Abradab” Marten. Dla dzieci przygotowano warsztaty projektowania zabawek oraz zakładki książkowych, natomiast dorośli będą mogli stworzyć w ramach warsztatów dekoracyjne wianki z suszonych kwiatów i

sutaszowe breloki.

– Sukces niecodziennej formuły Zgody 7 zawdzięczamy przede wszystkim współpracy. To wynik wspólnych starań instytucji miejskich i lokalnych biznesów, ale też mieszkańców i aktywistów, którzy oddolnie angażują się w rozwój Nowej Huty – mówi Izabela Błaszczyk, prezeska spółki Kraków5020, operatora Oficjalnej Sieci Informacji Miejskiej InfoKraków. – Podczas otwarcia w 2018 roku, wówczas jeszcze działając z ramienia Krakowskiego Biura Festiwalowego, pokładałam ogromne nadzieje w roli Zgody 7 w życiu Nowej Huty. Pięć lat później, widząc efekty wspólnej pracy, chciałybyśmy podziękować i pogratulować wszystkim zaangażowanym w jego rozwój – dodaje.

– Kiedy otwieraliśmy Cafe NOWA Księgarnia, nie wyobrażaliśmy sobie, jak trudne czasy nas czekają. Dzięki naszym klientom, gościom, sąsiadom, udało się nie tylko przetrwać najtrudniejszy czas pandemii, ale także tworzyć otwarte

miejsce wypełnione wydarzeniami i rozmowami o literaturze. Miejsce, które nie wyklucza, daje wytchnienie i nadzieję. Dzięki temu aleja Róż znów tętni życiem, a Zgody 7 to najlepszy przykład jak partnerstwo publiczno-prywatne może działać na rzecz rewitalizacji dzielnicy. Dlatego w 5. urodziny chcemy podziękować całej społeczności Nowej Huty. Przygotowaliśmy mnóstwo atrakcji i niespodzianek: spotkania autorskie, warsztaty dla dzieci, konkursy i urodzinowy tort. Odwiedzajcie NOWĄ i Zgody 7 i świętujcie razem z nami. – podsumowuje Jacek Dargiewicz, założyciel księgarni NOWA.

Udział w urodzinowych obchodach jest bezpłatny, na wybrane wydarzenia obowiązują zapisy. Szczegółowe informacje dotyczące rejestracji na spotkania i warsztaty znaleźć można na stronie „Zgody 7 - miejsce spotkań” na Facebooku.

(f)

Tydzień FELIETON JANA FRANCZYKA

IGRANIE Z OGNIEM

W ubiegłym tygodniu agencja ratingowa Fitch ogłosiła, że utrzymuje rating Polski na poziomie A-. Komentując tę decyzję Ministerstwo Finansów zaznaczyło, że Fitch wskazuje na zdywersyfikowaną gospodarkę, solidne ramy makroekonomiczne oparte na członkostwie w Unii Europejskiej, a także poprawiający się bilans handlu zagranicznego oraz nieco niższy poziom długu publicznego w porównaniu z krajami o zbliżonym ratingu. Spośród trzech największych agencji ratingowych wiarygodność kredytową Polski najwyżej ocenia Moody's - na poziomie „A2”. Rating Polski według Fitch i Standard & Poor's to „A-”, czyli jeden poziom niżej niż Moody's. Perspektywy wszystkich ocen są stabilne.

W tej sytuacji dziwią ostatnie ataki wymierzone w prezesa Narodowego Banku Polskiego. Co więcej, opozycja, która wkrótce może utworzyć rząd zakłada, że jednym z jej pierwszych ruchów może być postawienie prezesa NBP Adama Glapińskiego przed Trybunałem Stanu. Po podjęciu uchwały przez Sejm prezes NBP zo-

Fitch wskazuje na zdywersyfikowaną gospodarkę, a także poprawiający się bilans handlu

stałby z automatu zawieszony w obowiązkach.

W trakcie odbytej w ubiegłym tygodniu konferencji prasowej wiceprezes NBP Marta Kightley określiła to wszystko jako igranie z ogniem. „To na pewno się odbije bardzo silnie na reputacji Polski i na pewno zareagują bardzo silnie międzynarodowe instytucje takie jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Europejski Bank Centralny...” - mówiła Kightley. Można nie lubić PiS-u. Można nie lubić prezesa Glapińskiego. Ale ryzykowanie stabilnością złotówki, stabilnością polskich finansów publicznych, jest skrajnym brakiem odpowiedzialności za państwo.

Jan L. Franczyk

72. Nowa Huta. Dlaczego Nie?! NA JUBILEUSZ SZPITALA

W najbliższym czasie mieszkańcy Nowej Huty będą mieli okazję wziąć udział w wyjątkowym koncercie dedykowanemu Szpitalowi Specjalistycznemu im. Ludwika Rydygiera z okazji 30-lecia jego istnienia. Wydarzenie, w ramach cyklu „Nowa Huta. Dlaczego Nie?!” odbędzie się we wtorek 21 listopada 2023 roku o godzinie 19:00 w Teatrze Łaźnia Nowa, os. Szkolne 25.

W trakcie wydarzenia wystąpi zespół Bester Quartet, który jest znany z wyjątkowego podejścia do muzyki. Grupę tworzą czterej wybitni instrumentalni, wykształceni muzycy klasyczni i jazzowi. Ich twórczość charakteryzuje szeroki przekrój stylistyczny, w którym łączą elementy muzyki klasycznej, jazzowej, awangardowej i współczesnej kameralistyki, wykorzystując improwizację jako fundament do tworzenia niepowtarzalnych form instrumentalnych. Zespół Bester Quartet jest nowym obliczem legendarnej formacji The Cracow Klezmer Band, która powstała w 1997 roku w Krakowie. Dzięki oryginalnemu i odważnemu reperturowi oraz wyjątkowym kompozycjom, zespół zdobył uznanie zarówno

krytyków muzycznych, jak i publiczności na całym świecie. Koncert jest częścią cyklu „Nowa Huta. Dlaczego Nie?!” w ramach którego zapraszamy mieszkańców Nowej Huty na bezpłatne koncerty w różnych prze-

strzeniach już od kilkunastu lat. Tą odsłoną cyklu chcielibyśmy uhonorować Dyrekcję oraz pracowników Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera z okazji pięknego jubileuszu 30-lecia. To jeden z trzech najlepszych szpitali w Polsce, a jego imponująca pozycja to efekt ciężkiej pracy i zaangażowania wszystkich pracowników placówki. Koncert poprowadzi Lidia Jazgar. Wstęp wolny.

Wydarzeniu towarzyszyć będzie kwesta na rzecz Hospicjum św. Łazarza w Krakowie. Obowiązują bezpłatne wejściówki dostępne u Organizatora (Dział Imprez i Promocji Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta Os. Centrum A 6a, tel. 573 792 966).

Organizatorzy: Porozumienie Dzielnic Nowohuckich - Dzielnice: XIV - Czyżyny, XV - Mistrzejowice, XVI - Bieńczyce, Ośrodek Kultury Kraków-Nowa Huta. Partnerzy: Art. Blue Lidia Jazgar, PPU Fares Sp. z o.o., MPEC S.A. w Krakowie. Patroni medialni: Dwutygodnik Miejski Kraków.pl, Radio Kraków, Głos Tygodnik Nowohucki. (f) Fot. Jakub Szabek

NOWOHUCKIE ŚWIĘTOWANIE 11 LISTOPADA

Już po raz kolejny nad Nowohuckim Zalewem przy ul. Bulwarowej zorganizowano obchody Święta Niepodległości. Inicjatorem tych obchodów jest społecznik Piotr Ronduda. To on zaprosił Zespół „Markowe Granie”, razem z chórem znakomicie wykonującym pieśni patriotyczne, a z nimi razem przybyli nowohucianie. Dodatkowo Bogusław Krzeszowiak przed wykonaniem każdej pieśni przypominał autorów muzyki i słów oraz krótką historię piosenek. Po wspólnym koncercie zebrani otrzymali flagi i wyruszyli na marsz wokół zalewu. Redakcja Głosu Tygodnika Nowohuckiego wspiera takie świętowanie, a red. Sławomir Pietrzyk dostarczył kilkadziesiąt Śpiewników Pieśni Patriotycznych oraz egzemplarzy GTN. Na parkingu przy Grillu MaNHattan przeprowadzono także akcję krwiodawstwa. (mp) Fot. Marcin Pietrzyk

O co chodzi z tą „radością mego Pana”? Co ma nas wówczas tam ucieszyć? A może lepiej zamiast pytać „co”, znaleźć odpowiedź na pytanie „kto”? Radość Boga to zaproszenie do komunii Osób Bożych, czyli Trójcy Świętej. W tej wspólnotcie powodem radości nie są przedmioty

lecz podmioty. Kiedy więc sobie uświadomimy, że Bóg pragnie, byśmy byli podmiotem Jego radości i żeby On był naszym, jesteśmy najpierw onieśmieleni, ale zaraz potem bardzo uszczęśliwieni i dowartościowani. Nieprawdaż?

ks. Piotr Gąsior

SŁOWA NA NIEDZIELĘ 19.11.2023

Wejdz do radości twego Pana!
/por. Mt 25/

Nowohuckie Laboratorium Dziedzictwa/Ośrodek Kultury Norwida, os. Górali 5
+ 22 XI, godz. 18 - Galeria Huta Sztuki. Laboratorium słowa istotnego. Czarna nić - smutek i melancholia w poezji C. K. Norwida. Prowadzenie: Urszula Tłomak. Zapisy (do 22 XI): nhlab@okn.edu.pl.

ARTzona/Ośrodek Kultury Norwida, os. Górali 4
+ 17 XI, godz. 18 - No sleep zone. Wernisaż wystawy Marcina Krawczuka. Kurator: Ernest Ogórek. Wstęp wolny.
+ 19 XI, godz. 17 - Zatańcz ze mną. Cykl wydarzeń tanecznych dla seniorów. Wstęp: 30 zł.
+ 21 XI, godz. 16 - Warsztaty z baśniami. Prowadzenie: Krystian Truchalski. Zapisy: klubrodzicow@okn.edu.pl.

Kuźnia/Ośrodek Kultury Norwida, os. Złotego Wieku 14
+ 18 XI - Mistrzejowski Klub Rodziców. Rodzinkowo: godz. 15 - Muzyczna podróż (warsztaty muzykoterapeutyczne). Najlepsze dla rodziców z dziećmi powyżej 2. roku życia i starszymi. Wstęp: 1 zł; godz. 17 - Dong co ma świecący nos. Spektakl dla dzieci. Przedstawienie oparte na wierszach Edwarda Leara. Wykonanie: Teatr Usztyty.
+ 20 XI, godz. 17 - Zielone Mistrzejowice. W rytmie natury: Łusnięcie jesieni. Warsztaty z szycia poduszek wypełnionych łuską gryki skierowane do osób dorosłych. Prowadzenie: Agata Miloch. Wstęp: 30 zł.

Klub 303 Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta, os. Dywizjonu 303 1
+ 25 XI, godz. 18 - Latino Party! Zapraszamy wszystkich mężczyzn, kobiety, dziewczyny i chłopaków na wspólne warsztaty tańców latynoamerykańskich, a następnie potańcówkę w stylu „tańczę tak jak lubię”. Impreza w rytmach latino będzie niesamowitą dawką ruchu, humoru i pozytywnej energii. Na wydarzenie obowiązują zapisy! Ilość miejsc ograniczona. Koszt 30zł/osoba.

Klub Dukat Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta, os. Grębałów ul. Stycznia 1
+ 20 XI, godz. 17 - AbRaKaDaBrA. Zabawa andrzejkowa dla dzieci, podczas której uczestnicy przejdą czarodziejskie szkolenie i otrzymają certyfikaty na mistrza wiedzy tajemnej. Mile widziane stroje andrzejkowe. Dzieci przez cały czas trwania imprezy pozostają pod nadzorem swoich opiekunów. Koszt 20zł/osoba.

Klub Karino Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta, os. Chałupki ul. Truskawkowa 4
+ 23 XI, godz. 17 - Warsztaty rodzinne: tworzenie wieńców adwentowych. Dzieci własnoręcznie wykonają niepowtarzalne wieńce, które potem ozdobią ich stoły w rodzinnych domach. Rodziny biorą udział w warsztatach, gdzie pod okiem doświadczonych instruktorów, korzystając z różnorodnych materiałów i ozdób, kształtują własne, niepowtarzalne kompozycje. To nie tylko kreatywna zabawa, ale również okazja do spędzenia czasu razem i przygotowania się duchowo do nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia. 10 zł/osoba.

Klub Mirage Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta, os. Bohaterów Września 26
+ 23 XI, godz. 17 - Andrzejki. Tradycyjna polska zabawa, podczas której nie może zabraknąć tańców, wróżb i swawoli. Na tegorocznej imprezie andrzejkowej zaplanowano wyjątkową zabawę taneczną przy udziale zespołu Secret Band. Wstęp 30zł/osoba (obowiązują zapisy do 20 XI).
+ 24 XI, godz. 18 - Kąpiel w dźwiękach: koncert relaksacyjny. Podczas koncertu zagrają instrumenty t.j.: bęben oceaniczny, czurynga, sansula, misy śpiewające, gong bao, bęben szamański, kuranty, dzwonki koshi, grzechotki, pałki paw-wow, shrutibox, kij deszczowy, plantwave, a nawet harfa kryształowa! Koncert poprowadzi Katarzyna Grabowska. Wstęp wolny, obowiązują zapisy.

Klub Pod Kasztanami Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta, os. Kościelniki, ul. Płoszczyzny 1
+ 25 XI, godz. 15.30 - Andrzejki. Szalone zabawy andrzejkowe, które będą obejmować gry ruchowe, poszukiwanie skarbów, zbieranie cukierków czy pokonywanie toru przeszkód. Podczas zabawy uczestnicy zapoznają się również z tradycyjnymi wróżbami, które mogą zdradzić przyszłość i odkryć sercowe wybory... ale nie tylko!

Klub Wersalik Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta, os. Ogrodowe 15
+ 24 XI, godz. 17.30 - Zabawa andrzejkowa dla dzieci. Pewny sposób na stworzenie niezapomnianych wspomnień i wspaniałej zabawy. Wstęp: 15zł/osoba
+ 25 XI, godz. 16 - Zabawa Andrzejkowa dla dorosłych przy akompaniamencie muzyki na żywo. Wstęp: 40zł/osoba.

Klub Zgody Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta, os. Słoneczne 16
+ 25 XI, godz. 18 - Zgoda z Kulturą: Koncert Monika Sinkowska. Koncert złożony zarówno z najnowszych utworów autorskich Moniki, jak i dobrze znanych, a wziętych na własny warsztat piosenek polskich i zagranicznych. Jeśli chcesz zanurzyć się w słowie, podarować sobie chwilę dla Duszy i pobyć ze sobą w pięknych, ale też trudnych miejscach, przyjdź. Wymieńmy się energią. (f)

Teatr Ludowy
Duża Scena, os. Teatralne
+ 17 XI (piątek), godz. 19 - Wszystko o kobietach.
+ 18 XI (sobota), godz. 18 - Don Kichot rzewne pieśni kobiety popularne serialu i rycerze.
+ 21 i 22 XI (wtorek i środa), godz. 10 - Doktor Dolittle.
TIM/Scena Kameralna, os. Teatralne
+ 18 XI (sobota), godz. 16 - Kruk z Tower.

TIM/Scena Kolorowa, os. Teatralne
+ 17 XI (piątek), godz. 10 - Calineczka.
+ 21 i 22 XI (wtorek i środa), godz. 10 - Prescott.
Scena Pod Ratuszem, Rynek Główny 1
+ 17 XI (piątek), godz. 20.30 - Wszystko o mężczyznach.
+ 18 i 19 XI (sobota i niedziela), godz. 19 - Via-gra.
+ 22 i 23 XI (środa i czwartek), godz. 19 - Wujaszek Wania.

NOTOWANIA CENOWE

NA „PIĄSCIE”

Plac targowy Piast w os. Piastów 60 A w ostatnim czasie się zmienia. Przybywa tu punktów usługowych i handlowych. Jest do dyspozycji klientów bezpłatny parking. Także tutaj można odebrać paczki z zakupionymi towarami w paczkomacie.

Znane od lat punkty handlowe na tym placu to „Elmar” paw. 3 - sprze-

daż i serwis rowerów. Obecnie w sprzedaży są rowery od różnych producentów, ale Mateusz prowadzący tutaj sprzedaż poleca rower trekkingowy „Kants” za 1100 zł. W serwisie wprowadzono promocję i z „Głosem” w rękę można uzyskać 20 procentowy upust na przegląd roweru. Obecnie też są w promocji dętki 26 calowe, za których dwie trzeba zapłacić 20 zł. Obok w paw. 4 jest sklep „JARO” z chemią niemiecką np. proszek do prania 8 kg kosztuje tylko 59 zł, są tu inne kosmetyki, kupimy tu znicze od 8 zł i wkłady są od 3,50 zł/szt. Po drugiej stronie jest niedawno otwarta kwiaciarnia „KwiatyMamy” paw. 15, w której kupimy kwiaty naturalne i sztuczne, a także bukiety i stroiki od 20 -30 zł. Niedawno w ten rejon powrócił sklep zabawkarsko-papierniczy Papiirus, do paw. 20-22, gdzie kupimy zeszyty od 1,50 zł/16 kartkowe, przybory szkolne i jest duży wybór zabawek. Oczywiście jak na każdym tego typu placu można kupić warzywa i owoce od lat wrośniętych w pejzaż handlowców jak „Gruby” z żoną. Od pewnego czasu klientów podbija papi Agnieszka z Orłowa pod Miechowem, która oferuje towar z własnego gospodarstwa po atrakcyjnych cenach np. warzywa od 3 zł jak marchewka pietruszka i seler, pomidory od 6 zł i także ogórki w tej samej cenie. Jest tu także sklep mięsno-wędliniarski w paw. 9, 10, 11 od producenta Madeja z Trojanowic, gdzie kupimy świeże wędliny, a pod koniec tygodnia są przywożone w termosie gorący boczek lub karczek. Zawsze jest świeże mięso i podroby w dużym wyborze od 10 zł/kg. Są także inne punkty usługowe jak Fryzjerka „Dorotka”, która strzyże panów już od 25 zł, a panie od 30 zł, piekarnia „U Toli” z pieczywem spod krakowskich miejscowości Słomnik, Skały, Ojcowa chleb na zakwasie kosztuje od 6 mniejszego do 15 zł duży okrągły. Na placu są, usługi i krawieckie i inne. (sp) Fot. autor

WALUTA

Przejmowanie władzy w Polsce przez koalicję pro-europejską i perspektywa pozyskania funduszy z KPO powodują umocnienie złotych. W kantorze na pl. Bieńczyce w paw. 24 tel. 12 641-46-29 zanotowaliśmy następujące ceny walut: USD: 4,11-4,16 zł, euro: 4,40-4,45 zł, GBP: 5,04-5,10 zł, CHF: 4,56-4,62 zł. (mp)

KINO SFINKS - 17-23.11

NIEWIERNI W PARYŻU to najnowszy film Woody Allena. Fanny i Jean sprawiają wrażenie idealnego małżeństwa - oboje mają sukcesy zawodowe, mieszkają w przepięknym apartamencie w ekskluzywnej dzielnicy Paryża i wydaje się, że są w sobie zakochani tak samo jak byli, kiedy spotkali się po raz pierwszy. Ale kiedy Fanny przypadkowo wpada na Alaina, byłego kolegę z liceum, zwała ją z nóg. Wkrótce spotykają się ponownie i stają się sobie coraz bliżsi... Na film zapraszamy także we wtorek 21.11 o godz. 14:30 do Filmowego Klubu Seniora.

UWIERZ W MIKOŁAJA to świąteczna komedia z plejadą polskich gwiazd, takich jak Agnieszka Włodocha, Dorota Stalińska, Antoni Pawlicki, Dorota Kolak czy Cezary Zak. Agnieszka z powodu gwałtownej śnieżycy zostaje odcięta od reszty świata w urokliwej górskiej chatce, a na jej drodze pojawia się tajemniczy i przystojny mężczyzna w stroju Świętego Mikołaja. Pięcioletnia Zosia wraz ze swoją mamą, mimo kiepskiej sytuacji finansowej, próbują przygotować tradycyjną rodzinną wigilię, a pomóc im w tym może Robert - pełniący służbę w Święta samotny policjant. Ten magiczny czas to również szansa, aby pewien mężczyzna ponownie spędził Boże Narodzenie ze swoją ukochaną z dawnych lat - o ile oczywiście kobieta jego życia znajdzie chwilę spokoju, mając pod opieką „zwarowanych” i nieobliczalnych pensjonariuszy domu opieki „Happy End”.

Pełen ciepłego humoru oraz ironii komediodramat **OSOBLIWOŚCI SYCYLIJSKIE** uznany został filmem roku przez Stowarzyszenie Włoskich Dziennikarzy. Fabularyzowana biografia Luigiiego Pirandella, laureata Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, to opowieść o kryzysie twórczym jednego z najwybitniejszych dramaturgów XX wieku. W rolę tego wielkiego artysty wciela się wybitny włoski aktor Toni Servillo. Jest rok 1920. Pirandello wraca na rodzinną Sycylię, by wziąć udział w osiemdziesiątych urodzinach swojego mentora. Podróż powrotna niespodziewanie opóźnia się z uwagi na pogrzeb ukochanej niani bohatera. Pirandello nosi się z zamiarem napisania nowego utworu, ale boryka się z twórczym impasem. Przypadkiem trafia na dwóch grabarzy, którzy prowadzą lokalną amatorską trupę teatralną. Pirandello jest wyraźnie zafascynowany tym, co widzi. Puszczą wodze fantazji, otwiera się na nowe pomysły, w efekcie czego stopniowo znajduje inspiracje dla swojego opus magnum, jakim okaże się dramat „Sześć postaci w poszukiwaniu autora”. Seanse w sali Mały Metraż.

W sobotę 18 XI o godz. 13:00 Dyskusyjny Klub Filmowy Kropka dla dzieci zaprasza na pokaz filmu

MRU I JA: WIELKA PRZYGODA NA CZTERY ŁAPY. Dziesięcioletnia Cleo wraz z kotkiem Mru i rodzicami jadą do domku w górach spędzić leniwe wakacje. Zawadiacki Mru nie zamierza się jednak nudzić - wyrusza w podróż, aby odnaleźć swoją dziką naturę. Cleo, wraz z szaloną sąsiadką i psem Rambo, podąża jego tropem, a lato okazuje się pełne wrażeń. Po projekcji zapraszamy dzieci na rozmowę o filmie. Grupa wiekowa: 6+

REPERTUAR

17.11. (piątek): 17.00 Uwierz w Mikołaja, 18.00 Osobliwości sycylijskie, 19.00 Niewierni w Paryżu. 18.00 (sobota): 13.00 DKF „Kropka” dla dzieci: Mru i ja - wielka przygoda na cztery łapy, 17.00 Uwierz w Mikołaja, 18.00 Osobliwości sycylijskie, 19.00 Niewierni w Paryżu. 19.11. (niedziela): 17.00 Niewierni w Paryżu, 18.00 Osobliwości sycylijskie, 19.00 Uwierz w Mikołaja. 21.11. (wtorek): 14.30 Filmowy Klub Seniora: Niewierni w Paryżu, 17.00 Uwierz w Mikołaja, 18.00 Osobliwości sycylijskie, 19.00 Niewierni w Paryżu. 22.11. (środa): 17.00 Niewierni w Paryżu, 18.00 Osobliwości sycylijskie, 19.00 Uwierz w Mikołaja. 23.11. (czwartek): 17.00 Uwierz w Mikołaja 18.00 Osobliwości sycylijskie, 19.00 Niewierni w Paryżu.

NOWOŚCI W BIBLIOTECE

Biblioteka Kuźnia Ośrodka Kultury im. C. K. Norwida, os. Złotego Wieku 14 poleca:

+ **Liza Marklund, Krąg polarny, Wydawnictwo Czarna Owca, 2022.** Grupa nastolatków na początku lat 80. XX wieku zakłada dyskusyjny klub książki Krąg polarny. Lolita. Korzenie. Ptaki ciernistych krzewów. Zabójca policjanta. Przygody Tomka Sawyera - to eklektyczna mieszanka tytułów, które odzwierciedlają pięć różnych osobowości na granicy dorosłości, kobiecości i śmiertelności. Nieoczekiwanie jedna z dziewczyn znika. Po czterdziestu latach jej bezgłowe ciało zostaje odnalezione zamurowane w fundamencie mostu. Szefem policji i prowadzącym śledztwo jest Wiking Stormberg - mężczyzna, w którym przed laty kilka z dziewcząt było zakochanych. Policjant zostaje wciągnięty w dramatyczną sytuację, która ukształtowała życie kobiet. Czy ujawnienie skrywanych przez dziesięciolecia bolesnych tajemnic grozi druzgocącymi konsekwencjami?

+ **Agata Szydłowska, Futerał. O urządzaniu mieszkań w PRL-u, Wydawnictwo Czarne, 2023.** W powszechnym przekonaniu wystrój mieszkań w PRL-u był monolitem. Nic bardziej mylnego - polityczne zawirowania, przemiany gospodarcze, stosunki społeczne i polityka mieszkaniowa gruntownie wpływały na wygląd mieszkań. Kolejne lata niosły nadzieję na poprawę i wyraźnie pokazały, że zarządzanie gospodarstwem domowym wpisywało się w nowoczesny, szeroko zakrojony projekt inżynierii społecznej. Badaczka Agata Szydłowska wykonała tytaniczną pracę, poszukując odpowiedzi na pytanie: jak tak naprawdę urządzano się w PRL-u? „Futerał” nie jest książką o straszno-śmiesznej krainie bareizmów i rozklekotanej meblówścianki ani o szczytowym okresie dizajnu - to nowatorska opowieść o mieszkaniu jako jednym z centralnych obiektów zmartwień, troski, zabiegów, domy, snobizmów i zaradności pokoleń Polek i Polaków. I tak jak dla Waltera Benjamina dom jest „futerałem dla człowieka prywatnego”, tak dla Szydłowskiej jest też jednym z kluczy do odczytywania polskiej historii XX wieku.

DZIEŁA JANA BUKOWSKIEGO W MOGILSKIM KLASZTORZE CYSTERSÓW

4 listopada br. w Muzeum Duchowości i Kultury Cystersów w Mogile odbyło się otwarcie wystawy „Pięć panneaux decoratifs Jana Bukowskiego” w 150. rocznicę urodzin i 80. rocznicę śmierci artysty. Z tej okazji w klasztornej Auli Marcina Białobrzieskiego odbyła się też konferencja oraz okolicznościowy koncert.

Jan Bukowski (1873 – 1943) należy do grona najwybitniejszych artystów okresu Młodej Polski i Międzywojnia, związanych z malarstwem i ze sztuką dekoracyjną. Studia artystyczne odbył na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, ale też w Monachium, Paryżu i we Włoszech. Był jednym z założycieli Towarzystwa Polska Sztuka Stosowana i profesorem Szkoły Przemysłu Artystycznego w Krakowie. Był również kierownikiem artystycznym drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego i Krakowskiego Zakładu Witrażów Żeleńskiego.

O jego sztuce pisała niegdyś prasa: „Jednym z pionierów odrodzenia zmysłu artystycznego jest Bukowski. Pod ręką jego wszystko się przemienia w piękno. Cichy, wytworny, w świecie swych umiłowań zatopiony, wszystkie siły skupił około jednego zadania: wyrwania życia z objęć pospolitości, szarzyzny lub bezdusznego naśladownictwa obcych...”

Został po sobie kilkaset projektów książkowych i graficznych, u Żeleńskich projektował witraże, a na wystawy – meble, zwane od dobieranej tapicerki „pisankami”. Przede wszystkim był jednak wielkim dekoratorem wnętrz kościelnych, a jego dokonania na tym polu można by objąć, tak jak u Wyspiańskiego i Mehoffera, określeniem Opus Magnum.

Mapa wydana w tym roku jako jeden z elementów obchodów roku jubileuszowego prowadzi nas po dziełach Bukowskiego w kościołach krakowskich. A są to miejsca tak ważne dla naszej kultury jak Kościół Mariacki, bazylika oo. Jezuitów przy ul. Kopernika, Domek Loretański w klasztorze oo. Kapucynów i wiele, wiele innych. Bukowski dekorował na terenie Polski a głównie Galicji około 40 kościołów, zarówno wnętrza historyczne jak i współczesne, dzięki współpracy z architektami, w tym przede wszystkim z Janem Sas Zubrzyckim i Franciszkiem Mączyńskim.

To co jest zaprezentowane na obecnej wystawie w klasztorze w Mogile, gdzie również Bukowski wykonał polichromie w 1919 roku, to zespół 5 ogromnych malowideł o tematyce narodowo – religijnej przywiezionych z kościołów w Nowym Sączu i Tarnowie. Są to płótna o imponujących rozmiarach, gdzie bok każdego z nich przekracza 3 metry, a system zawieszania jak dla gobelinów, pozwala na ich prezentację. Obrazy te syntetyzują cały dorobek duchowy

narodu polskiego XIX i pocz. XX wieku. Głęboki przekaz religijny artysta wpisuje w naszą polską historię, której ikonografia oparta jest przede wszystkim na wizjach mistrza Jana Matejki. W rozbudowanych scenach figuralnych rozpoznajemy postaci najważniejszych polskich świętych: św. Wojciecha i św. Stanisława, św. Jadwigę Królową i bł. Kingę, św. Jana Kantego i św. Andrzeja Bobolę. Pod krzyżem, w pofalowanym naszym rodzimym krajobrazie, przyklekają polscy królowie – Władysław Jagiełło, Jan Kazimierz i Jan III Sobieski, przyjmując w pokorze od Ukrzyżowanego Chrystusa komunie świętą. Ten obraz to zawierzenie Bogu naszych ojczystych losów, to wskazanie na źródło siły i opieki, które jest niepokonane i niezniszczalne.

Ale być może najpiękniejszą z pośród tych wszystkich prac jest tronująca Maryja – Królowa Korony Polskiej w otoczeniu muzykujących aniołów ubranych w stroje nowosądeckich pastuszków, z wiankami polnych kwiatów na głowach. I tu w tle również rysuje się pofalowany

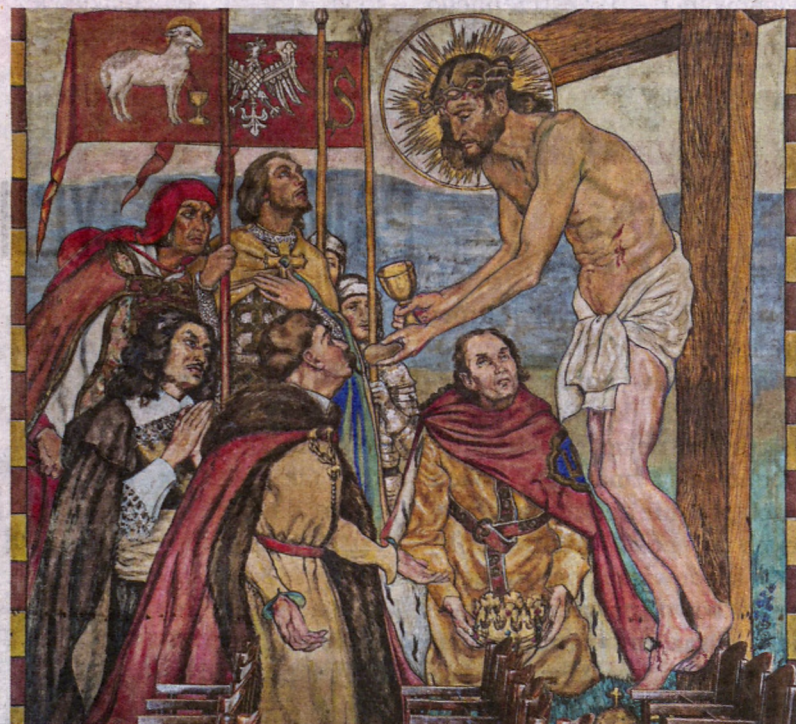
beskidzki krajobraz, tak bardzo swojski i tak bardzo pogodny. Ile w tej monumentalnej kompozycji jest ze Stanisława Wyspiańskiego, ile z Malczewskiego i Vlastimila Hofmana, ile z całej tradycji malarstwa Młodej Polski. Obraz o bogatej treści religijnej mieni się kolorami naszego pejzażu, polskiej wsi i jej mieszkańców. Teraz kiedy został „odkryty”, zachwyca muzealników z Europy.

Nie można nam nie zobaczyć tych pięciu wielkich dzieł Jana Bukowskiego.

Wystawa jest dziełem przede wszystkim dwóch zasłużonych osób: wybitnego lekarza hematologa prof. Artura Jurczyszyna oraz kustosa muzeum cystersów o. Mateusza Mariusza Kawy. To oni pokonując wszelkie trudności logistyczne i organizacyjne pokazali krakowianom dzieła dotychczas w większości niedostępne i rozpoczęli tym samym ich zupełnie już nową historię.

Zofia Weiss

Foto: Tadeusz Łyczakowski

NOWI RADNI W RMK

Do składu Rady Miasta Krakowa dołączyli dwaj nowi radni: Bogdan Smok i Jerzy Woźniakiewicz. Pierwszy z nich zastąpi w rajcowskich ławach Rafała Komarewicza, który został posłem, a drugi Lecha Kucharskiego, który pełni obowiązki dyrektora Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego.

Bogdan Smok jest przewodniczącym Rady i Zarządu Dzielnicy VI Bronowice, był też radnym miasta Krakowa w VI kadencji (lata 2010-2014). W wyborach samorządowych w 2018 r. uzyskał 1717 głosów. Kandydował z KWW Jacka Majchrowskiego Obywatelski Kraków w Okręgu nr 3 (Dzielnica VI Bronowice, VII Zwierzyniec, VIII Dębniki). Pracuje w komisjach RMK: Mienia i Rozwoju Gospodarczego, Sportu i Kultury Fizycznej oraz Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska. Ślubowanie złożył podczas sesji 25 października.

Jerzy Woźniakiewicz kandydował z KWW Jacka Majchrowskiego Obywatelski Kraków w Okręgu nr 7 (Dzielnica XVI Bieżczyce, XVIII Nowa Huta), otrzymał 753 głosy. W latach 2006-2014 był radnym miasta Krakowa i przewodniczącym Komisji Praworządności. Zajmował się m.in. problematyką bezpieczeństwa publicznego, ochroną zdrowia, kulturą oraz transportem. Od lat związany jest z Nową Hutą. Przez prawie ćwierć wieku był radnym Dzielnicy XIV Czyżyny, w tym przez osiem lat przewodniczącym Zarządu tej Dzielnicy. Współtworzył także Porozumienie Dzielnic Nowohuckich. Został on członkiem komisji: Kultury i Ochrony Zabytków; Praworządności; Innowacji, Funduszy Europejskich i Metropolii, Zdrowia i Uzdrowiskowej oraz Promocji i Turystyki. Jerzy Woźniakiewicz ślubowanie złożył podczas sesji 8 listopada.

(ŁN) Fot. Joanna Górską

PAMIĘĆ O TYCH, KTÓRZY ODESZLI ŻYJE W NAS

Ewolucja stylu życia, który uwzględnia konieczność dokonywania wyborów proekologicznych dotyka również tak delikatnej materii jaką jest pochówek zmarłego. Wiele osób pragnie zostać pochowanych w sposób nieinwazyjny dla środowiska naturalnego. Dodatkowo na nekropoliach jest coraz mniej miejsca na pochówki "tradycyjne". Widać to m.in. na Cmentarzu w Grębałowie, który zapełnia się bardzo szybko, choć już jest jednym z największych w Krakowie.

Polskie prawo niestety nie przewiduje rozsypywania prochów na tzw. polach pamięci zlokalizowanych na cmentarzach. Ten stan rzeczy powoduje, że osoby, które nie planują pochówku tradycyjnego, a woląby pochówek w sposób minimalistyczny i nieingerujący w środowisko naturalne praktycznie nie mają możliwości zrealizowania swojego celu. Te braki w polskich przepisach pociągają za sobą konieczność poszukiwania rozwiązań pośrednich. Na przykład w Poznaniu został urządzony na

jednym z cmentarzy komunalnych „Las Pamięci”. Miejsca poszczególnych pochówków nie są oznaczane nagrobkami czy płytami grobowymi i pomnikami. Nie są one też zdobione wiązaniami lub wieńcami czy też zniczami. Imiona pochowanych tu osób można umieszczać na ustawionych przed wejściem dwóch kamiennych tablicach. Przy kamiennych tablicach można składać znicze oraz kwiaty. Pochówki odbywają się wśród drzew w urnach biodegradowalnych. Biodegradowalna urna, która po złożeniu do ziemi ulegnie całkowitemu rozkładowi łącząc prochy bliskiej osoby z naturą może być wykonana z różnych przyjaznych środowisku materiałów np. celulozy. Warto zauważyć, że biodegradowalne urny rozkładają się na tyle szybko, iż w stosunkowo

krótkim okresie można było je zastępować kolejnymi. Dzięki temu nie zabraknie miejsca do chowania zmarłych. Ten model pochówków ekologicznych cieszy się coraz większą popularnością w zachodniej Europie. Jednym z miejsc, gdzie taki las pamięci mógłby powstać jest właśnie Cmentarz w Grębałowie, który ma plany rozbudowy w kolejnych

latach. Napisałem w tej sprawie interpelację do Prezydenta Miasta Krakowa. W odpowiedzi dowiadujemy się, że takie miejsce jest w Krakowie rozpatrywane. Zarząd Cmentarzy Komunalnych wraz z Zarządem Inwestycji Miejskich oraz koncesjonariuszem podjęli wstępne ustalenia, że przy realizacji kolejnego etapu rozbudowy cmentarza komunalnego w Podgórkach Tynieckich, która rozpocznie się w 2024 r., zostanie wygospodarowany teren, na którym pilotażowo utworzona zostanie kwatera przeznaczona do realizacji pochówków ekologicznych. ZCK zapowiedział, że podobne rozwiązanie ma być również w Grębałowie i w Batowicach. Chociaż docelowo należałoby zmienić przepisy i zezwolić także na rozsypywanie prochów bliskich na specjalnie wyznaczonych do tego miejscach na cmentarzach. Powyższa inicjatywa i możliwość pochówku w ten sposób to powinna być oczywiście tylko jedna z możliwości, nie przymus. Każdy powinien sam zdecydować, w jaki sposób chce być pochowany, ale

powinien mieć różne możliwości wyboru. Szacunek i pamięć o zmarłych to przecież niekoniecznie wystawna płyta nagrobna, czy liczba zniczy na niej zapalona. To przede wszystkim pamięć żyjąca w nas wszystkich i ciepłe wspomnienia o tych, którzy odeszli. To także wspomnienia o najważniejszych mieszkańcach naszego miasta. Co roku Rada Miasta przypomina o nich w ramach akcji „Krakowski Znicz Pamięci”. W tym roku w imieniu Rady i mieszkańców zapaliłem znicze na mogile spoczywającego na Skałce Czesława Miłosza oraz pochowanych w Panteonie Narodowym w kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła: Sławomira Mrożka, bpa Tadeusza Pieronka i Krzysztofa Pendereckiego. Odwiedziłem także, jak co roku, zbiorową mogiłę 440 osób zamordowanych w latach 1939-1944 na Wzgórzach Krzesławickich. Cześć ich pamięci!

Łukasz Sęk
Radny Miasta Krakowa
Fot. archiwum prywatne

PTAKI W MISTRZEJOWICACH

Szanowni Państwo, od lat zmieniamy naszą dzielnicę – Mistrzejowice.

Intensywnie zmienia się przestrzeń, która nas otacza. Przestrzeń, w której żyjemy. To zmiany głównie infrastrukturalne – remontujemy nasze ulice, chodniki. Powstają sportowe obiekty kubaturowe, których tak w dzielnicy brakowało. Nie zapominamy o otaczającej nas zieleni – parkach, skwerach, mniejszych i tych większych terenach zielonych, których w dzielnicy nie brakuje.

Jednakże nasza dzielnica oferuje walory, o których nie wszyscy wiedzą. Mam tu na

Nie zapominamy o otaczającej nas zieleni – parkach, skwerach, mniejszych i tych większych terenach zielonych, których w dzielnicy nie brakuje

myśli walory przyrodnicze, a w szczególności ornitologiczne. Niewiele osób bowiem wie, że Mistrzejowice ze swoją przyrodą to ciekawy zbiór ptactwa – od wróbla, gawrona, wrony do modraszki, sierpówki, uszatki i wielu innych. Baczny obserwator może znaleźć łącznie około 60 gatunków

ptaków, mieszkających stale lub czasowo w Mistrzejowicach. Nie tylko na terenach zielonych, ale także na naszych osiedlach. Ba, w zakamarkach bloków, w pustych przestrzeniach elewacji, itp. Zachęcam więc Państwa do obserwacji ornitologicznych, a projekt którego jestem pomysłodawcą przybliży tę przez wielu z Was jeszcze nieodkrytą, a tak ciekawą i interesującą przestrzeń. Mistrzejowic. Naszej dzielnicy, która jak się okazuje, także przyrodą stoi.

Marek Hohenauer

PTAKI W MISTRZEJOWICACH

KUŹNIA I STOWARZYSZENIE MISTRZEJOWICE zapraszają na spacerorynologiczne po Mistrzejowicach.
prowadzenie: Katarzyna Kmiec-Kwasiek

19.11.2023 | 8:30
ZBIÓRNIK ZESŁAWICE
Miejsce zbiórki: parking samochodowy przy zaporze (dojazd we własnym zakresie).
Planowany czas wycieczki: 2-3 godziny

26.11.2023 | 9:00
10.12.2023 2023 | 9:00
PARK ŻŁOTEGO WIEKU
Miejsce zbiórki: skrzyżowanie alejek w parku na wysokości Fortu 48 Batowice.
Planowany czas spacerów: ok. 2 godzin.

WSTĘP WOLNY

INFORMACJA I ZAPISY:
KUŹNIA I OŚRODEK KULTURY NORWIDA
OS. ŻŁOTEGO WIEKU 14, 31-616 KRAKÓW
TEL. 12 648 08 86 | WWW.KUZNIA.OKN.EDU.PL
E-MAIL: A.MILOCH@OKN.EDU.PL

REALIZACJA W RAMACH ZADANIA WARSZTATY PRZYRODNICZE.
PROJEKT FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW MIASTA KRAKOWA.

OŚRODEK KULTURY NORWIDA • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Ptaki Mistrzejowic

Kuźnia i Stowarzyszenie Mistrzejowice zapraszają na Konkurs plastyczny dla dzieci

Do udziału w konkursie plastycznym zapraszamy dzieci do 14. roku życia.

Celem konkursu jest upowszechnianie wiedzy na temat ptaków żyjących blisko nas.

Termin składania prac:
do 12.12.2023 w Kuźni Ośrodka Kultury Norwida

Informacje:
j.kornas@okn.edu.pl tel. 12 648 08 86
Szczegóły i regulamin:
www.kuznia.okn.edu.pl

Konkurs realizowany w ramach zadania Warsztaty przyrodnicze
Projekt finansowany ze środków Miasta Krakowa

OŚRODEK KULTURY NORWIDA • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

LEPSZA WIDOCZNOŚĆ NA DROGACH, WIĘKSZE BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW

W Bieńczycach finiszują tegoroczne prace związane z doświetleniem newralgicznych pod tym względem miejsc w dzielnicy. To kontynuacja wieloletniego programu doświetleń realizowanego intensywnie w czasie tej kadencji rady dzielnicy.

Wprawdzie Rada Dzielnicy XVI Bieńczyce jeszcze w lutym 2020 roku podjęła uchwałę o doświetleniu przejść dla pieszych w ciągu alei gen. Władysława Andersa, ale pandemia koronawirusa nie pozwoliła wówczas na realizację tej inwestycji. Tak potrzebnej z punktu widzenia bezpieczeństwa pieszych w dzielnicy na głównej arterii Bieńczyce,

szczególnie po zmianach organizacji ruchu na tej alei.

W uchwale rada dzielnicy wnioskowała do Zarządu Dróg Miasta Krakowa o pilne doświetlenie przejść dla pieszych w alei gen. Władysława Andersa w obu kierunkach: na wysokości budynku nr 1 w os. Przy Arce; na wysokości budynku nr 11 w os. Kazimierzowskim; na wysokości DH Wanda; na wysokości budynku nr 1 w os. Strusia; na wysokości budynku nr 12 w os. Strusia; na wysokości budynku nr 13 w os. Strusia. I inwestycję tę skutecznie zrealizowano.

W następnych latach realizowano kolejne prace nad doświetleniem różnych segmentów dzielnicy.

- Zabezpieczyliśmy również środki na przyszły rok, na doświetlenie ciągów pieszych i rowerowych wzdłuż al. Andersa i ul. Obrońców Krzyża po stronie osiedla Jagiellońskiego. Podstawowym powodem jest znaczne pogorszenie widoczności w tych miejscach, po wymianie lamp oświetlających ulice na ledowe – mówił w końcu 2022 roku Zygmunt Bińczycki, przewodniczący Rady Dzielnicy XVI Bieńczyce. I obecnie dodatkowe lampy, na które dzielnica przeznaczyła w swoim budżecie 56 tysięcy złotych, są montowane na wysięgnikach dowieszonych do istniejących słupów oświetlenia ulicznego.

- Wielokrotnie podkreślaliśmy, że jednym z priorytetów, kończącej już swoją kadencję Rady Dzielnicy XVI Bieńczyce, była kwestia bezpieczeństwa mieszkańców, nie tylko pieszych. I przez ostatnie lata ten nasz priorytet skutecznie realizowaliśmy – tłumaczy Sławomir Góra, przewodniczący Komisji Praworządności i Porządku Publicznego.

- Zależało nam na tym, aby doświetlić tonący w ciemnościach ciąg pieszy przy ulicy Obrońców Krzyża, po stronie osiedla Jagiellońskiego. Tak,

Doświetlony chodnik i ścieżka rowerowa przy al. Gen. Andersa. Fot. Zygmunt Bińczycki

aby wzmocnić poczucie bezpieczeństwa osób z niego korzystających – dodaje Renata Połomska, radna z osiedla Jagiellońskiego.

Przypomnijmy. Już wcześniej, dzięki dobrej współpracy z ZDMK, wymieniono przeterminowane słupy oświetleniowe na os. Przy Arce. Dwa słupy stanęły pomiędzy blokami 6 i 7 na os. Strusia, obok Przedszkola nr 120. Kolejne dwa przy poczcie na osiedlu Kalinowym 4, które zastąpiły stare, posadowione w chodniku słupy, utrudniające poruszanie się obok pawilonu. Dodatkowe oświetlenie zyskał też plac zabaw na osiedlu Kazimierzowskim, pomiędzy blokami 7 i 18. Wymienione zostały stare oprawy kulowe na

efektywniejsze, ledowe wokół Zalewu Nowohuckiego oraz na osiedlu Wysokim.

Doświetlono również chodnik pomiędzy ul. Fatimską, a placem Bieńczyckim, obok hospicjum. A także na osiedlu Kazimierzowskim 34. Warto również przypomnieć o zakończonej wymianie wszystkich lamp na osiedlach Niepodległości i Albertyńskim. Uzupełnieniem programu doświetleń są projekty zgłaszane w ramach Budżetu Obywatelskiego. W ten sposób oświetlenie zyskała trasa od stawu przy ul. Kaczeńcowej w stronę ul. Makuszyńskiego, chodnik do placu Bieńczyckiego oraz kolejne przejścia dla pieszych.

Ul. Obrońców Krzyża po stronie osiedla Jagiellońskiego. Fot. Zygmunt Bińczycki

EDUKACJA MUZEALNA W SAMORZĄDOWYM PRZEDSZKOLU NR 97

Doświadczyć i przeżyć muzeum jako fascynujące i inspirowane miejsce mogą również przedszkolaki. Wiek przedszkolny jest bowiem okresem, w którym zaznacza się potencjał indywidualności dziecka. Jest to wiek najbardziej twórczy w życiu, nieskażony schematyzmem myślenia i działania.

Wykorzystanie naturalnego potencjału dziecka wymaga bogatego w bodźce środowiska edukacyjnego. Dlatego w bieżącym roku szkolnym dzieci z Samorządowego Przedszkola nr 97 im. Jana Brzechwy w Krakowie, będą odwiedzać miejsca, które dają możliwość bezpośredniego kontaktu z dziełami sztuki.

Zamek w Niepołomicach, zwany drugim Wawelem, to

pierwsze miejsce, które dzieci mogły zobaczyć w trakcie wycieczki dla nich zorganizowanej jeszcze we wrześniu. Podczas zwiedzania zamku, czyli niezwyklej wyprawy w czasie, poznały historię tej liczącej

Podczas niezwyklej wyprawy w czasie, dzieci poznały historię rezydencji królewskiej

ponad 700 lat rezydencji królewskiej. W komnatach zamkowych zobaczyły galerię malarstwa i rzeźby pochodzącej z XIX w. Uczestniczyły również w interaktywnej lekcji muzealnej „Kto Ty jesteś – Polak mały”, dzięki której utrwaliły

legendę o powstaniu państwa polskiego oraz polskie symbole narodowe.

Spacerując wokół zamku podziwiały ogrody Królowej Bony, które o tej porze roku wydają się jeszcze piękniejsze. Atrakcją dla dzieci było również zwiedzanie położonego nieopodal zamku Muzeum Fonografii, gdzie dzieci poznały historię zapisu i odtwarzania dźwięku na przestrzeni wieków. Miały także możliwość posłuchania utworów z Akademii Pana Kleksa.

Te obydwie miejsca były dla dzieci wspaniałą lekcją patriotyzmu, a także żywą księgą dziejów naszej historii.

**mgr Małgorzata Batóg
nauczycielka Samorządowego Przedszkola nr 97 w Krakowie**

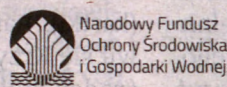

Dzieci z Przedszkola nr 97 zwiedzały Zamek w Niepołomicach.

DZIŚ TWORZYMYS PRZYSZŁOŚĆ

Energia z ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH na Oczyszczalni Ścieków Płaszów

Wspólnie działamy na rzecz Europy **zielonej**, **konkurencyjnej** i **sprzyjającej integracji społecznej**

W obecnych czasach zarówno duże, jak i małe przedsiębiorstwa nie mogą przejść obojętnie obok tematów związanych z efektywnością energetyczną, zmianami klimatu oraz zrównoważonym rozwojem. By sprostać oczekiwaniom społeczności europejskiej i ogólnoswiatowej wiele firm, mając taką możliwość, w tym także Wodociągi Miasta Krakowa S.A., sięga po dofinansowanie w ramach Funduszu EOG i funduszy norweskich.

Obecnie dobiega końca projekt realizowany w Krakowie od lipca 2022 roku pn. „**Modernizacja gospodarki elektroenergetycznej, ciepłej i biogazowej na terenie Oczyszczalni Ścieków Płaszów w Krakowie przy ul. Kosiarzy 3**”. Inwestycja jest prowadzona dzięki wsparciu z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021. Koszt całkowity projektu wynosi **17 935 245,00 zł**, a wysokość otrzymanego dofinansowania to **6 561 675,00 zł**.

Korzyści płynące z otrzymanych od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii środków w ramach Funduszu EOG i funduszy norweskich są ogromne i dają możliwości finansowania projektów, istotnych z punktu widzenia środowiskowego, społecznego i gospodarczego.

Projekt jest realizowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach programu „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu”, obszar programowy „Energia odnawialna, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo energetyczne”. Bezpośrednim celem tego programu jest budowa lub modernizacja miejskich systemów ciepłowniczych oraz likwidacja indywidualnych źródeł ciepła.

W Krakowie codziennie powstaje około 220 tysięcy metrów sześciennych ścieków. Ich oczyszczanie odbywa się w dwóch centralnych oczyszczalniach ścieków oraz pięciu lokalnych. Największa z nich, Zakład Oczyszczania Ścieków Płaszów przyjmuje ścieki dopływające kanalizacją ogólnospławną z trzech dzielnic Krakowa (Śródmieście, Krowodrzy i Podgórze) oraz gminy Wieliczka. Ścieki doprowadza kolektor płaszowski, bieżanowski oraz rurociągi tłoczne z pompowni Złocień. Po mechanicznym oczyszczeniu (głównie przy pomocy krat) ścieki poddawane są procesowi biologicznego oczyszczania (przy pomocy żywych organizmów). Powstający w tym procesie osad kierowany jest na blok osadowy, a następnie do Stacji Termicznej Utylizacji Osadów. Wytworzony biogaz gromadzony jest w zbiornikach i używany do zasilania generatorów pracujących w układzie kogeneracji, turbin biogazowych i kotłowni.

Biogaz na maxa

Prowadzona inwestycja umożliwi znacznie szersze wykorzystanie biogazu uzyskane w procesie fermentacji beztlenowej osadów ściekowych powstających w procesie oczyszczania ścieków.

Jak powstaje biogaz na Oczyszczalni Ścieków Płaszów? Biogaz jest wytwarzany w czterech wydzielonych komorach fermentacyjnych, każda o pojemności 5 000 m³, przy jednostkowej wydajności 150 m³ biogazu na godzinę. Łącznie oczyszczalnia produkuje 15 000 m³ biogazu na dobę.

Dotychczas powstający biogaz był magazynowany w dwóch zbiornikach o pojemności 1250 m³ każdy. Z uwagi na możliwości konstrukcyjne, zbiorniki (cyldryczne) te mogły pracować w zakresie od 100% napełnienia do 70%, co znacznie ograniczało możliwość wykorzystania produkowanego biogazu. Do dyspozycji pozostawało zaledwie 30% ich pojemności. Zamontowane nowe zbiorniki (sferyczne) wraz z nowymi urządzeniami towarzyszącymi i infrastrukturą umożliwiają efektywniejsze wykorzystanie pojemności tzn. aż w 80%, ponieważ pracują w zakresie 100% do 20% napełnienia. Z 1 m³ biogazu możemy otrzymać około 4 kW energii elektrycznej lub ciepłej.

Efektywna produkcja energii elektrycznej i ciepła

Dziś dwie krakowskie centralne oczyszczalnie ścieków Płaszów i Kujawy produkują ciepło i prąd. By w pełni sprostać wymogom Dyrektywy 2012/27/UE, która zakłada powstanie systemu efektywnego czyli takiego, który wykorzystuje do produkcji ciepła co najmniej 50% energii ze źródeł odnawialnych oraz ciepło odpadowe, jak również w 100% ciepło pochodzące z kogeneracji, podjęto odpowiednie działania modernizacyjne.

Dotychczas w znajdującym się na terenie oczyszczalni budynku energetycznym były dwie jednostki kogeneracyjne. Wyposażone były w szesnastocylindrowy silnik gazowy z turbodoładowaniem, który zużywa 290 m³/h biogazu przy pełnym obciążeniu. Znamionowa moc elektryczna jednostki wynosiła 800 kW a moc cieplna 810 kW. Te jednostki zostały wzmocnione o dwa moduły kogeneracyjne, zlokalizowane w ustawionych specjalnych kontenerach każdy o mocy elektrycznej ok. 800 kW, z niskoemisyjnymi silnikami spalającymi biogaz, które zwiększą możliwości produkcji energii elektrycznej i ciepłej.

W budynku energetycznym znajdują się również rozdzielnice energetyczne służące do wyprowadzenia energii elektrycznej produkowanej przez zespół prądotwórczy. Nadrzednym celem pracy jednostki kogeneracyjnej jest produkcja energii elektrycznej. Przy jej wytwarzaniu, z układu silnika odzyskiwane jest ciepło, które jest zużywane dla potrzeb własnych oczyszczalni. Jeżeli dysponujemy nadmiarem biogazu uruchamiane są turbiny biogazowe, które również wytwarzają energię elektryczną i ciepło, a ich praca pozwala na uniknięcie spalania nadmiaru biogazu w przeznaczony do tego celu instalacji tzw. pochodni gazowej. Wyprodukowana energia elektryczna w całości zużywana jest na potrzeby własne oczyszczalni.

Zainstalowane jednostki kogeneracyjne pokrywają około 40% zapotrzebowania oczyszczalni na energię elektryczną i w 100% zapotrzebowanie na ciepło. Miesięczna produkcja energii elektrycznej z kogeneracji wynosi około 1000 MWh i 3200 GJ energii ciepłej, dzięki temu zmniejszamy zakup energii elektrycznej u dostawcy.

Nowe agregaty prądotwórcze zostały wyposażone w przyłącza biogazu i gazu ziemnego. W dwóch budynkach oczyszczalni, które są już podłączone do sieci (budynek socjalny z dyspozytornią oraz budynek warsztatów), została rozbudowana instalacja wewnętrzna, umożliwiająca wykorzystanie ciepła do produkcji ciepłej wody, co zmniejszy zużycie energii elektrycznej.

Powstała również zupełnie nowa sieć ciepła wykorzystująca ciepło z kogeneracji, która została włączona do istniejącej instalacji. Choć jej długość jej wynosi zaledwie 0,58 km to dzięki niej trzy budynki, będą zasilane w 100% z tego źródła bez udziału energii elektrycznej. W jednym z nich dotychczas nie było w ogóle ogrzewania.

Została także przeprowadzona modernizacja układu elektroenergetycznego oczyszczalni, dzięki której praca wybranych urządzeń będzie możliwa bez zasilania z zewnątrz.

Kończący się projekt jest wielowątkowym podejściem do gospodarki energetycznej na terenie oczyszczalni ścieków Płaszów. Rozwiązuje kompleksowo kwestie związane z wytwarzaniem, magazynowaniem i zagospodarowaniem biogazu oraz produkcją energii elektrycznej i ciepła.

Realizacja Projektu „**Modernizacja gospodarki elektroenergetycznej, ciepłej i biogazowej na terenie Oczyszczalni Ścieków Płaszów w Krakowie przy ul. Kosiarzy 3**” przyczyni się m.in. do poprawy efektywności energetycznej miejskich systemów ciepłowniczych i ograniczenia „niskiej emisji”, poprzez wsparcie procesu modernizacji systemów ciepłowniczych.

Robimy klimat pod zmiany. Każdego dnia!

Z NOTESU KIBICA

18.11 (sobota) – godz. 11, piłkarska klasa A – grupa I: Ekler Baranówka – Victoria Smroków, Bratniak Kraków – Wanda (boisko Prądniczanki Kraków); godz. 14: Galicja Raciborowice – Prądniczanka II, Zawisza Sulechów – Szreniawa Koszyce
18.11 (sb) – godz. 12, piłkarska Centralna Liga Juniorów Młodszych – grupa wschodnia: Hutnik – Cracovia 19.11 (niedziela) – godz. 12.30, V liga piłki nożnej – grupa zachodnia: Garbarnia II Kraków – Wiśłanka Grabie
19.11 (nd) – godz. 13, piłkarska klasa A – grupa I: Sparta Skrzyszowice – Juvenia Prandocin
20.11 (poniedziałek) – godz. 18, II Liga Małopolska siatkarki: Hutnik II – Wawel Kraków (hala SP 105, os. Słoneczne)

Z PIŁKARSKICH BOISK

Centralna Liga Juniorów Młodszych – grupa wschodnia. Motor Lublin – Hutnik 1-3 (0-3): Sobczyk, Stodulski, Bil. Prowadzi Legia Warszawa – 31 pkt. Dla hutników, zajmują jedenastą lokatę z 14 pkt, gdyż odskoczyli od także broniącego się przed spadkiem zespołu z Lublina.
Centralna Liga Trampkarzy – grupa D. Hutnik – KKP Korona Kielce 2-2 (2-2): Suder, Przybycień. Prowadzi Stal Rzeszów – 30 pkt. Hutnik dalej zajmuje siódmą pozycję – 5.
Małopolska Liga Juniorów. Pogoń Skotniki – Hutnik 1-0 (1-0); Puszcza Niepołomice – Limanovia Limanowa 2-3 (0-1): Morgan, Sendor. Była to ostatnia jesienna kolejka. Liderem pozostał Hutnik – 39 pkt, 2. Puszcza – 37.
Małopolska Liga Juniorów Młodszych. Halniak Maków Podhalański – Hutnik II 4-3 (2-1), Pogoń Skotniki – Puszcza Niepołomice 2-7 (0-3), Progres Kraków – Sandecja II Nowy Sącz 3-0 (2-0). Rundę jesienną na pierwszej pozycji zakończyła Garbarnia Kraków – 40 pkt, 3. Hutnik – 30, 6. Puszcza – 23, 9. Progres – 19.
V liga – grupa zachodnia. Sokół Kocmyrzów – KS Olkusz 2-2 (0-1): Otfinowski, Pazdan samob.; Wiśłanka Grabie – Karpaty Siepraw 1-3 (0-1): Kukla. Prowadzi Wierzyńska II – 29 pkt, 7. Sokół – 18, 12. Wiśłanka – 12.
Klasa okręgowa – grupa Kraków II. Grębałowianka – Clepardia Kraków 0-3 (0-1); Kabel Kraków – Partyzant Dojazdów 3-4 (3-1): Przemysław Kalisz, Gołąb, Tyrkalski, Wójcik. Na pierwszym miejscu przetrzymuje Pogoń Skotniki – 31 pkt, 3. Partyzant – 26, 7. Grębałowianka – 15. Zespół z

OLIMPIA GRUDZIĄDZ – HUTNIK 0-2 (0-1)

0-1 – Górski (42. samob.), 0-2 – Wróbel (76).

HUTNIK: Kaczorowski – Kiełsi, K. Głogowski, Daniel Hoyo-Kowalski, Marcinkowski – Lelek (72. M. Głogowski), Zawadzki, Drag, Świątek, Rakels – Wróbel.

Sędziował Łukasz Ostrowski ze Szczecina. Żółte kartki: Frelek, Czernij, Kobryń – Rakels, Hoyo-Kowalski. Widzów: 420.

Po rozwiązaniu umowy z Kamilem Wengerem i zawieszeniu Dawida Kubowicza – oficjalnie nie są posądzani o coś złego, bo mogłoby się źle zakończyć dla klubu – w składzie doszło

do wielu zmian. W pomocy zabrakło Marcina Budzińskiego (kartki), nareszcie za to pojawił się Krzysztof Świątek, a na środek ataku powrócił Marcin Wróbel, a na środku obrony

wyboru żadnego nie było i nie będzie do końca tegorocznych występów. Efekty przyszły także dlatego, że drużyna chciała pokazać, iż ostatnie przegrane to były wpadki i nic więcej. Przyniosło to oczekiwane przez wszystkich zwycięstwo, pomimo wyrównanej gry. W uzyskaniu przez niego prowadzenia zasłużył się zwłaszcza Kamil Głogowski, to po jego

strzale piłka odbiła się od poprzeczki i miejscowego bramkarza. Sprawdzał się też w ataku Wróbel, choć już wcześniej był bliski gola.

Na najwyższym miejscu w II lidze utrzymała się Kotwica Kołobrzeg – 33 pkt. Hutnik jest ósmy – 24 pkt. W najbliższy weekend rozpoczyna się już runda rewanżowa, hutnicy zagrają w Częstochowie ze Skrą. (dan)

CRACIUN, OBROŃCA GROŹNY W ATAKU

WARTA POZNAŃ – PUSZCZA NIEPOŁOMICE 0-2 (0-0)

0-1 – Jakuba (14), 0-2 – Craciun (24).

PUSZCZA: Zych – Pięczek, Craciun, Jakuba, Mroziński – Bartosz (35. Tomalski), Stępień, Walski, (90. Sołowiej), Hajda, Cholewiak (67. Koj) – Zapolnik (67. Mesanović).

Sędziował Marcin Kochanek z Opola. Żółte kartki: Pleśnierowicz – Zapolnik, Stępień. Widzów: 1475.

Było to pierwsze wyjazdowe zwycięstwo piłkarzy z Niepołomic w ekstraklasie, jak najbardziej zasłużone. Zapewnili

je sobie bardzo dobrą postawą przed przerwą, świetnie zwłaszcza spisywał się Artur Craciun – zawodnik meczu –

który choć jest defensorem, to był też groźny pod przeciwną bramką. Już w 3 min był bliski prowadzenia, zanotował asystę przy голу Romana Jakuby i sam też trafił. Na wyróżnienie zasłużył także Jakub Bartosz, który nabawił się jednak kontuzji. W II połowie aktywniejsza była Warta, ale jej poczynania charakteryzował spory

chaos.

Na czele jest Śląsk Wrocław – 33 pkt. Puszcza cały czas znajduje się pod „kreską”, na szesnastym miejscu – 13 pkt. Teraz nastąpi przerwa na potrzeby reprezentacji. W kolejnym spotkaniu Puszcza podejmie 26 listopada Górnika Zabrze. (dan)

SĄ NIEPOKONANI W TYM SEZONIE

HUTNIK – KĘCZANIN KĘTY 3-0 (25-22, 25-21, 25-16)

HUTNIK: Karnas, Krzyżak, Pękala, Ferek, Samborski, Stynol – Macheta (libero), Laszuk, Pawłowicz, Migala.

– Zespół z Kęt jest dla nas niewygodnym przeciwnikiem – mówił przed tym występem prezes siatkarskiego Hutnika, Mirosław Janawa, wspominając poprzednie mecze. I jego obawy zdawały się sprawdzać przez dwie partie, gdy goście dotrzymywali kroku. Dopiero w ostatnim secie hutnicy uzyskali wyraźną przewagę, zapewniając sobie kolejne zwycięstwo. Siódme w tym meczach.

KARPATY KROSNO – SPARTA 3-0 (25-22, 26-24, 25-21)

SPARTA: Rutkowski, Rudowski, Iheanacho, Baran, Chrabota, Cebula – Nowak (libero).

Na czele czwartej grupy II ligi znajduje się Avia Sędziszów Młp. – 20 pkt. Kolejny w tabeli jest Hutnik, który zmniejszył stratę o punkt – 18. Sparta pozostała dziewiąta – 6. Obydwie drużyny z Nowej Huty wystąpią teraz na wyjazdach. Spartanie zmierzają się z Alukonceptem Bobrowniki (zespół z okolic Będzina), a Hutnik z TKS Tychy. (dan)

BĘDZIE FINAŁ W CZYŻYNACH

Tegoroczny finał Pucharu Polski w siatkówce mężczyzn, który rozegrany został w lutym w Tauron Arenie Kraków, cieszył się rekordowym zainteresowaniem. W znajdującym się w Czyżynach obiekcie pojawiło się około 40 tys. kibiców, a decydujące spotkanie oglądało aż 11 815 osób. Był to rekord, gdyż jeszcze nigdy w naszym kraju tylu widzów nie przyszło na mecz drużyn klubowych.

Nie dziwi zatem, że krajowy związek siatkówki zdecydował się przeprowadzić kolejny finał w 2024 roku w krakowskiej hali, skoro poprzedni był wspnianą reklamą tej dyscypliny. Do tego pozwolił jeszcze trochę zarobić. Porozumienie z władzami miasta i szefostwem Tauron Areny osiągnięto bardzo szybko i bez większych problemów. I już wiadomo, że sprzedaż biletów na te zawody rozpocznie się bardzo wcześniej, gdyż w grudniu.

Nie zdziwi zatem, jeśli w dniach 2-3 marca hala przy ul. Lema znowu się zapełni. Ten finał nie będzie w niej jedyną dużą przyszłoroczną imprezą siatkarską. Jak zwykle latem bowiem rozegrany w niej zostanie Memoriał im. Jerzego Huberta Wagnera, a z krajowego związku dochodzą słowa o możliwości przeprowadzenia zawodów Pucharu Świata. (dan)

NAWET BRAMKARZ TRAFIAŁ

HUTNIK – SMS ZPRP III KIELCE 39-28 (18-14)

HUTNIK: Pęgielski 1, D. Mastalerz – Wnek 2, Krawczyk 5, Sobczyk 5, Przasa, Gubała, Bekier, Cichy, Krzysztof 10, Szot 1, Słowiński 1, Zięba 2, Maj 3, Trawnicki 8, Żarnowski 1.

Szczypiornistom z Kielc zapadu starczyło na kwadrans. W tym okresie kilka razy prowadzili, ale w końcu inicjatywę przejęli krakowianie i po rzucie Antoniego Sobczyka na 10-9 przeważali do ostatnich minut. Trafił nawet bramkarz Hutnika, Krzysztof Pęgielski i po jego rzucie z daleka było 28-21. Największą przewagę Hutnik miał jednak w 55 min – było wtedy 37-24 – a doprowadził do niej Wojciech Słowiński.

Najbliższym przeciwnikiem hutników będzie Grunwald Ruda Śląska – spotkanie odbędzie się w jej hali – która liderem czwartej grupy II ligi z 21 pkt. Drużyna z Nowej Huty zajmuje siódme miejsce – 9 pkt. (dan)

ŚWIETNY WYSTĘP SZPADZISTEK

We włoskiej miejscowości Legnano, w pobliżu Mediolanu, odbyły się zawody Pucharu Świata w szpadzie. Wśród startujących kobiet znalazły się zawodniczki krakowskiego AZS AWF, Aleksandra Jarecka, Renata Knapik-Miazga i Barbara Brych oraz drużyna, w której oprócz Knapik-Miazgi walczyły Ewa Trzebińska, Martyna Swatowska-Wenglarczyk (AZS AWF Katowice).

W zmaganiach indywidualnych najlepiej spisały się zawodniczki klubu z Czyżyn. Miłą niespodziankę sprawiła zwłaszcza Jarecka, która wróciła na międzynarodowe plany po dwuletniej przerwie spowodowanej macierzyństwem. Przyszło jej się mierzyć z utytułowanymi rywalkami. Zaczęła od zwycięstwa z wiceliderką światowego rankingu, a po drodze do półfinału pokonała jeszcze dwie złote medalistki olimpijskie, ulegając w nim Szwajcarce Pauline Brunner. Ostatecznie zajęła trzecie miejsce. Wyżej notowana w rankingu Knapik-Miazga zajęła siódme miejsce, a Brych nie wyszła z grupy.

Znakomicie spisała się też nasza drużyna – jest drugą w rankingu olimpijskim – która wywalczyła brązowy medal, zwiększając swoje szanse na występ w igrzyskach w Paryżu. Wcześniej jednak musi zapewnić sobie wyjazd do Francji. Wiele wskazuje, że może to się stać podczas grudniowego PŚ w Vancouver w Kanadzie.

WIECZOREK QUIZOWY W OŚRODKU KULTURY NORWIDA

W piątek 20 października 2023 r. w Ośrodku Kultury Norwida na os. Górali 5 odbył się niecodzienny wieczorek quizowy pod hasłem „Nowohuckie lata 70”. Wydarzenie to było przygotowane przez uczennice XII LO im. Cypriana Kamila Norwida w ramach projektu „Bardzo młoda kultura”, realizowanego przez Narodowe Centrum Kultury i dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Jak to się stało, że wieczorek quizowy w klimacie lat 70 doszedł do skutku i zorganizowała go grupa szesnastolatek? Otóż XII Liceum w Krakowie, z racji wspólnego patrona oraz sąsiedztwa, od lat współpracuje, w rozmaitych formach i wymiarach, z Ośrodkiem Kultury Norwida.

Z relacji jednej z młodych uczestniczek projektu nowohuckiego wynika, iż było to cenne, wzbogacające i otwierające doświadczenie:

“U genezy projektu leżała idea, iż otrzymałyśmy możliwość organizacji dowolnego kulturalnego projektu. Całość akcji koordynowana była przez panią Barbarę Pasterak, pracowniczką ośrodka w dziale Nowohuckiego Laboratorium Dziedzictwa. Pierwsze spotkanie odbyło się 12 września 2023 roku. Wtedy omówiliśmy, z jakimi pomysłami i energią przychodzimy i co chcemy osiągnąć. Dyskutowałyśmy o głównych założeniach projektu. Najważniejszy wniosek był jeden: brakuje nam integracji między mieszkańcami, szczególnie na tle międzypokoleniowym. Wytworzyła się twórcza i gorąca atmosfera w duchu burzy mózgów i deszczu pomysłów, skutkiem czego powstały koncepcyjne prace w grupach i osiągnięte zostały piękne kompromisy. Ostatecznym pomysłem było zorganizowanie wieczorku quizowego w klimacie PRL, ducha lat 70 i oczywiście klimatu dotyczącego realiów życia w ówczesnej Nowej Hucie. Stwierdziłyśmy, że taka forma i tematyka sprawi, że wydarzenie będzie cieszyć się zainteresowaniem zarówno starszych, jak i młodszych, da szansę na ciekawą realizację oraz stanie się przyczynkiem do pogłębienia wiedzy o tamtych czasach. Aby wydarzenie doszło do skutku,

a organizacja poszła sprawnie, podzieliłyśmy się na grupy odpowiedzialne za różne aspekty przygotowań. Działania były konsultowane podczas spotkań raz w tygodniu. Wspólnie pracowałyśmy nad formą gier i quizów oraz samymi pytaniami. Podczas tworzenia quizów niezastąpiona była pomoc pana Karola Kani. Piękne plakaty, promujące wieczorek stworzyła dla nas pani Jagoda, która projektuje plakaty m.in. dla sklepu ‘Szpeje’. Same wykonałyśmy dekorację sali. Po paru próbach i dwóch miesiącach przygotowań byłyśmy gotowe na finał projektu “Bardzo młoda kultura”.

W piątkowy październikowy wieczór odbyło się 5 quizów w formule „pub quizu” z nagrodami i jedna runda Familiady, której zwycięzcy zostali nagrodzeni napoleonkami i miniaturowym, ale jakże kultowym „Dużym Fiatem”. Wszystko prowadzone było przez nas – Uczennice XII LO.

“Gdzie wyprodukowano kultową pralkę Franię?”, „Na którym osiedlu nowohuckim znajduje się rzeźba spirala kosmiczna?” – to tylko próbki pytań, które padły podczas quizu. Do dyspozycji gości był bufet z wodą z saturatora, herbatą w szklankach, koreczkami serowymi i innymi smakołykami przywołującym na myśl smaki PRL-u. Przez cały czas trwania wydarzenia można było robić sobie zdjęcia Polaroidem, pozując z najróżniejszymi gadżetami epoki. Na parkiecie, wraz z organizatorkami, w rytm muzyki z dawnych lat, znalazły się cudowne Panie Emerytki uczestniczące w tym niebanalnym wydarzeniu. Cel został osiągnięty: na wydarzeniu, przy akompaniamencie hitów z lat 70., wspaniale bawiły się osoby w każdym wieku.

Wieczorek quizowy pod hasłem „Nowohuckie lata 70” pełen był emocjonujących rozgrywek i przede wszystkim uśmiechu łączącego pokolenia. Było to też niezapomniane wydarzenie dla nas, organizatorek. Uczyliśmy się pracy w zespole, organizacji wydarzenia dla lokalnej społeczności obejmującego występy publiczne i oczywiście historii Nowej Huty.

**Pola Grabczyńska, klasa 2A,
XII LO im. Cypriana Norwida
w Krakowie**

ANDRZEJKI W BRANICKIM DWORZE

Andrzejki mają bardzo starą tradycję. Ich korzeni upatruje się w starożytnej Grecji, a to ze względu na pochodzenie imienia Andrzej - z języka starogreckiego od słów „andors” oznaczającego mężczyznę - czy „aner” czyli mąż. Kult świętego Andrzeja rozpoczął się we wczesnym chrześcijaństwie. Apostoł znany jako brat św. Piotra był uczniem Jana Chrzciciela i misjonarzem nad Morzem Czarnym. Zginął śmiercią męczeńską na krzyżu w dniu 30 listopada 30 roku.

Święty Andrzej jest patronem Szkocji, gdzie Andrzejki obchodzi się najbardziej hucznie. Z drugiej strony uważa się, że wróżby andrzejkowe mogą mieć początek w starogermańskich wierzeniach i mogą być związane z bogiem Freyem, który był bogiem miłości i płodności w mitologii nordyckiej.

Zwyczaj andrzejkowe przyjęły się w zachodniej Europie, m.in. w Niemczech, Szwajcarii, a także w Czechach i na Słowacji już w XII wieku. W Polsce pierwsza wzmianka o wieczorze wróżb pochodzi z 1557 roku z moralitetu Marcina Bielskiego pod nazwą „Komedia Justyna i Konstancji”. Jest to najstarsza informacja w polskich źródłach pisanych, ale już wtedy Andrzejki były dobrze znane. Przypadały one na wigilię św. Andrzeja. Wróżby odprowadzane w ten wyjątkowy wieczór traktowano z ogromną powagą. Wszystkim zabiegom patronował św. Andrzej, opiekun panien na wydaniu, zwłaszcza tych cnotliwych i pobożnych. Zwyczaj andrzejkowe były bardzo różnorodne, ale wszystkie obracały się wokół zamążpójścia. Uczestniczyły w nich głównie niezamężne dziewczęta, które podczas tego magicznego wieczoru chciały dowiedzieć się, kiedy wyjdą za mąż, poznać imię, a nawet zobaczyć swojego wybranka. Mówiono, że jeśli dziewczyna nie jadła przez cały dzień i modliła się do św. Andrzeja to we śnie mógł ukazać się jej przyszły mąż. Był znany też zwyczaj chowania pod poduszką męskich spodni,

aby wyśnić przyszłego męża.

W tym roku Andrzejki, nazywane są też potocznie ostatkami, przypadają na noc z 29 na 30 listopada. Może to być ostatnia okazja do świętowania przed zbliżającym się Adwentem. Z tej okazji w sobotę poprzedzającą ten dzień, czyli 25 listopada, Muzeum Archeologiczne w Krakowie zaprasza na kolejne „Andrzejki w branickim dworze”. Impreza będzie miała miejsce w siedzibie Oddziału Nowa Huta w Krakowie Branicach. W ramach tego wydarzenia odbędą się tradycyjne wróżby, m.in. lanie wosku przez dziurkę od klucza. Będzie można także własnoręcznie wykonać wieńiec adwentowy. Wyjątkową tegoroczną atrakcją będzie pokaz tańców dworskich w wykonaniu Grupy Rekonstrukcji Historycznej Kompania Gryfitów z Krakowa. Chętnych zaprosimy do wspólnego tańca. A to wszystko odbywać się będzie w zabytkowym klasycystycznym dworze, który został wybudowany na przełomie XVIII i XIX wieku przez rodzinę Badenich. Zaprosimy także do zwiedzania późnorenansowej budowli, wzniesionej na początku XVII wieku przez Jana Branickiego. Znajduje się tu m.in. zabytkowy kominek warsztatu znanego włoskiego architekta Santi Gucciego. W dworze tym, potocznie zwanym Lamusem, prezentowane są wystawy archeologiczne. Obecnie znajduje się tam wystawa stała „Archeolodzy dla Nowej Huty”, przybliżająca pracę archeologów od czasu budowy Kombinatoru do czasów współczesnych. Wystawa czasowa „Archeologiczna autostrada” eksponuje ciekawe odkrycia dokonane w trakcie badań archeologicznych, wyprzedzających budowę autostrady A4.

Serdecznie zapraszamy 25 listopada na ul. Sasanek 2A w Krakowie w godzinach od 14.00 do 18.00. Bilet wstępu w tym dniu wynosi 3 zł dla wszystkich chętnych.

Małgorzata Byrska-Fudali
Fot: Grupa Rekonstrukcji Historycznej Kompania Gryfitów z Krakowa i Małgorzata Byrska-Fudali.

Z KRONIKI POLICYJNEJ

Pracownik ochrony okradł plac budowy, na którym pilnował porządku

Krakowscy policjanci zatrzymali 60-latkę, który pełniąc funkcje ochroniarza na placu budowy, ukradł znajdujące się tam materiały budowlane. Co więcej, w trakcie realizacji swoich działań mężczyzna uszkodził instalację elektryczną. Straty spowodowane jego przestępczą działalnością, wycenione zostały w sumie na kwotę 150 tysięcy złotych. Na początku listopada br. funkcjonariusze otrzymali informację, że w centrum Krakowa na placu, na którym toczą się prace budowlane, dochodzi do kradzieży, głównie przewodów elektrycznych. Śledczy, którzy zajęli się tą sprawą, szybko ustalili kto może odpowiadać za to przestępstwo. Na podstawie zgromadzonego materiału, 7 listopada br. funkcjonariusze udali się na plac, gdzie dochodziło do kradzieży. Po przybyciu na miejsce wylegitymowali 60-letniego pracownika ochrony, którego podejrzewali o przestępczą działalność. Po poinformowaniu o powodzie policyjnej wizyty mężczyzna został zatrzymany, a następnie wraz z policjantami udał się do jednej z miejscowości w powiecie miechowskim, gdzie zamieszkiwał. Podczas przeszukania jego domu funkcjonariusze ujawnili, a następnie zabezpieczyli część skradzionych materiałów. Ponadto mężczyzna oświadczył, że część łupów sprzedał w jednym z okolicznych skupów złomu. W związku z tym policjanci udali się w to miejsce, gdzie również zabezpieczyli część skradzionego towaru. Po zakończonych czynnościach kryminalni wraz z 60-latką udali się do policyjnej jednostki, skąd następnie trafił on do policyjnego aresztu. Skradziony towar wyceniony został na kwotę 50 tysięcy złotych. Dodatkowo, w trakcie swoich przestępczych działań na placu budowy mężczyzna dokonał uszkodzeń istniejącej już instalacji elektrycznej. W tym przypadku straty wycenione zostały na kwotę 100 tysięcy złotych. Następnego dnia 60-latek usłyszał zarzuty kradzieży oraz uszkodzenia mienia. Grozi mu kara od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności.

Kryminalni zatrzymali kobietę, która oszukiwała seniorów metodą „na policjanta”

Kryminalni z Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie i Komendy Miejskiej Policji w Krakowie zatrzymali 33-latkę, podejrzaną o wyłudzenie łącznie 84 tys. zł na szkodę dwóch seniorek. Za popełnione prze-

stępstwo grozi do 8 lat pozbawienia wolności. W połowie października br. do dwóch krakowskich seniorek zadzwoniła osoba, podająca się za funkcjonariusza Policji, która przekonywała kobiety, że posiadane przez nie pieniądze są zagrożone, a jedyną możliwością ich ochrony przed złodziejami jest zabezpieczenie przez nich tych środków. Zanim seniorki zorientowały się, że to oszustwo, zdążyły przekazać przestępcom swoje oszczędności. 78-latka straciła w ten sposób 40 tysięcy złotych, natomiast 86-latka 44 tysiące złotych. W trakcie prowadzonych czynności policjanci wytypowali osobę, która dokonała tych przestępstw oraz miejsce, gdzie przebywa. Pod koniec października zatrzymali podejrzaną o oszustwa 33-letnią kobietę oraz jej 34-letniego znajomego, który był poszukiwany listem gończym i miał do odbycia karę pozbawienia wolności. Kobieta usłyszała zarzuty wyłudzenia łącznie 84 tys. zł na szkodę dwóch seniorek. Odpowie również za posiadanie środków odurzających, które policjanci znaleźli w jej mieszkaniu. Grozi jej do 8 lat więzienia.

Śmiertelne potrącenie pieszego w Krakowie

65-letni mężczyzna, przechodząc przez jezdnię w miejscu niedozwolonym został potrącony przez samochód osobowy. Mimo prowadzonej reanimacji życia mężczyzny nie udało się uratować. Policjanci będą wyjaśniać okoliczności tego zdarzenia. 7 listopada br. tuż po godzinie 22.00 dyżurny krakowskiej policji otrzymał zgłoszenie o potrąceniu mężczyzny. Ze wstępnych ustaleń policjantów, którzy przybyli wynikało, że do zdarzenia doszło, w momencie gdy mężczyzna przechodził przez jezdnię w miejscu niedozwolonym. Na miejscu pierwszej pomocy poszkodowanemu udzieliły osoby będące w pobliżu, następnie czynności reanimacyjne kontynuowane były przez wezwane na miejsce służby ratownicze. Niestety życia mężczyzny nie udało się uratować i piesz zmarł w wyniku doznanych obrażeń. Funkcjonariusze przebadali kierującego pojazdem na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu. Był on trzeźwy. Wykonane zostały oględziny z udziałem biegłego sądowego z zakresu Technicznej i Kryminalistycznej Rekonstrukcji Wypadków Drogowych. W tej sprawie prowadzone jest śledztwo pod nadzorem prokuratury, które będzie miało na celu wyjaśnienie dokładnych okoliczności wypadku. (mp)

NA STRAŻY MIASTA

- O godz.13.00 dyżurny przyjął zgłoszenie, że na chodniku jakaś kobieta pali ognisko, a w nim gazety, śmieci i resztki tkanin. Strażnicy po przyjeździe na interwencję uznali, że z uwagi na mnogość popełnionych przez kobietę wykroczeń tj. zaśmiecanie terenu, używanie wulgaryzmów i zakłócanie porządku publicznego, zostanie ukarana mandatami na łączną kwotę 1200 zł. Po zakończonej interwencji kobieta ugasiła ognisko.

- Nocny zakaz sprzedaży alkoholu daje pozytywne efekty. Po trzech miesiącach funkcjonowania w Krakowie uchwały o ograniczeniu sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych w sklepach władze miasta, funkcjonariusze policji i straży miejskiej oraz pracownicy Miejskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie odnotowali pierwsze wymierne, pozytywne rezultaty jej wprowadzenia. 1 lipca br. zaczęła obowiązywać uchwała Rady Miasta Krakowa, dotycząca ograniczeń w godzinach nocnej sprzedaży detalicznej alkoholu. Zakaz obowiązuje między północą a godz. 5.30, na terenie całego Krakowa, z wyłączeniem lokali gastronomicznych, m. in. restauracji i barów. W godzinach obowiązywania uchwały o ograniczeniu sprzedaży nastąpił bardzo znaczący spadek interwencji policji dotyczących spożywania napojów alkoholowych wbrew zakazom wynikającym z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, łącznie w miesiącach lipiec-wrzesień br. odnotowano o 52,29 proc. interwencji mniej w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego, kiedy uchwała nie obowiązywała. Nastąpił również spadek interwencji podejmowanych przez funkcjonariuszy straży miejskiej. Z zebranych przez Urząd Miasta Krakowa danych statystycznych wynika, że w miesiącach lipiec-wrzesień br. do straży miejskiej wpłynęło o 36,87 proc. mniej zgłoszeń dotyczących naruszenia art. 431 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego, kiedy uchwała nie obowiązywała. W tych samych miesiącach ujawnionych zostało o 35,75 proc. mniej wykroczeń dotyczących spożywania napojów alkoholowych wbrew zakazom wynikającym z wyżej wymienionej ustawy w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego, gdy uchwała nie obowiązywała. W miesiącach lipiec-wrzesień br. stwierdzono także spadek o 7,49 proc. ilości osób nietrzeźwych kierowanych do działu opieki MCPU w Krakowie w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, kiedy uchwała nie obowiązywała. (mp)

INFORMATOR NOWOHUCKI

SŁUŻBY MIEJSKIE I LOKALNE

- Pogotowie Ratunkowe: 999
- Toksykologia: 12 411 99-99
- Straż Pożarna: 998
- Policja: 997
- Policja Nowa Huta: os. Zgody (VIII KP) 12 61-52-910, os. Złotej Jesieni 11C (VII KP) 12 61-52-911, 12 615-33-19.
- Straż Miejska: 986
- Pogotowie gazowe: 992
- Pogotowie dźwigowe: 12 644-23-08
- Pogotowie c.o.: 12 644-38-46
- Wodociągi: 12 648-28-61
- Pogotowie ADREM (elektr., c.o., wod.-kan.-gaz): 12 644-19-69, 12 643-27-43.
- Pogotowie elektryczne dla os. Oświecenia: 12 647-05-65 w dni powszednie i 12 647-15-87 w dni świąteczne.
- Całodobowy telefon zaufania dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin: 12 411-60-44.

NOCNA I ŚWIĄTECZNA OPIEKA ZDROWOTNA

- Szpital Rydygiera, Kraków os. Złotej Jesieni 1: tel. 12 64-68-792.
- NZOZ OPC, Kraków os. Na Skarpie 66: tel. 12 357-52-48.

DYŻURY APTEK

- Apteka Gemini - godziny otwarcia 7-20 i w sobotę 8-16, os. Kazimierzowskie 30, 31-844 Kraków; tel. 571-601-679;
- Apteka DOZ, czynna całą dobę, os. Centrum A, bl. 3, tel. 800 110 110.

MEDYCYNĄ I ZDROWIE

- Gabinet kardiologiczny, lek. med. Krzysztof Ideć, os. Hutnicze 10/3. Rejestracja: 12 357-36-12
- Kompleksowe leczenie stomatologiczne: leczenie kanałowe, protetyka, implanty. Kraków, os. Słoneczne 11, lokal U 1., Tel. 12 644 89 01, kom. 664 395 417. Pon.-pt. 9.00-19.00. www.bjb.net.pl
- Pracownia USG - lek. med. B. Stępień - os. Handlowe 8, tel. 12 644-78-26 lub 696-047-450: badania jamy brzusznej, tarczycy. Czynna: poniedziałek 12.00-16.00 oraz środa i piątek 9.00-12.00.
- Naprawa protez zębowych, wzmacnianie metalem: tel. 608-205-981

USŁUGI RÓŻNE

- Telewizor, anteny: tel. 12-640-00-42, 609 586 881.
- Usługi szklarskie, oprawa obrazów, os. Jagiellońskie 19, Pawilon Handlowo-Usługowy koło kościoła ARKA (wejście z tyłu). Tel. 12 647-86-50, 504-552-197.
- Przechowalnia rowerów i opon (z możliwością przeglądu, całoroczna). Plac targowy PIAST, paw. 3. Tel. 647-13-88, kom. 0502-730-087.
- Salon fryzjerski „Dorota” (damski, męski, dzieci). Pl. Targowy „Piast”, paw. 26, 27. Tel. 506-529-863.
- Zakład pieczętarsko-grawerski, Adam Sroka, przeniesiony z os. Niepodległości do Borzęcina 797A. Tel. 14 68-46-756, e-mail: zaklad@odznaki.pl
- Rowery - sprzedaż, części, akcesoria, serwis, naprawy, komis, malowanie ram. FHU „Elmar”, plac targowy PIAST, paw. 3, tel. 647-13-88, kom. 502-73-00-87.
- Montaż anten, naprawa telewizorów wszystkich typów u klienta, tel. 12 640-00-41, 609-586-881.
- Arkadom - najskuteczniejsze biuro nieruchomości. Stowarzyszeni w MSPON, 3 licencje państwowe. Os. Jagiellońskie 19, koło kościoła Arka, tel. 12 641-66-74; www.arkadom.pl.
- Fundacja Więcej Serca. Usługi księgowe - pełny zakres - ceny do uzgodnienia. Os. Złotej Jesieni 15B, lok. 2, tel. 503-602-661.
- Biuro turystyczne Cerro Torre Szkoła Górską. Wyjazdy polskie i zagraniczne, górskie wyprawy, pilotaż i przewodnictwo wycieczek, obozy i kursy wspinaczkowe, szkolenia, kursy pierwszej pomocy. Oferta dla grup, szkół, firm, klientów indywidualnych. Al. Pokoju 82, 501 568 948, www.szkolagorska-cerrotorre.pl
- Wyroby złote i srebrne. Naprawy. Grawerowanie. Skup złota i srebra. Upominki komunijne. Ceny producenta. Bieńczycki pl. Targowy 5, tel. 12 685-53-80.

USŁUGI MOTORYZACYJNE

- Firma Autokomputer, Janina Walasek. Badania techniczne pojazdów do 3,5 ton (przeglądy rejestracyjne): okresowe, zasilanych gazem, rejestrowanych po raz pierwszy za granicą, wypadkowych. Komputerowy system pomiaru i kontroli układów jezdnych samochodów osobowych i busów oraz

ich regulacja. Komputerowy pomiar sprawności amortyzatorów. ul. Makuszyńskiego 9B, tel. 12 644-18-80, 12 684-19-00 (01, 02), pon.-pt. 8.00-18.00. www.stacja-autokomputer.pl E-mail: autokomputer@op.pl.

- Automyjnia i studio detailingu „Splasz”. Mycie ręczne. Całodobowy parking. Ul. Fatimska 6, tel. 644-72-39.
- Złomowanie samochodów, wystawianie zaświadczeń, transport, tel. 12 681-01-41, 0605-100-845.

KWIACIARNIE

- Kwaciarnia „KALINA”, os. Centrum D1, czynna od pn. do pt. w godz. 8-19, w soboty 8-17, w niedziele 9-15. Zamówienia z dostawą do domu. Tel. 12 644-33-36.
- Kwaciarnia „Cupido”, Czynna: pon.-sob. 6.00-19.00, niedziela 9.00-16.00. Zamówienia na telefon. Dowóz w obrębie Krakowa. Wieńce, wiązanki okolicznościowe, bukiety. Pl. Targowy Bieńczyce 6, tel. 641-46-35.

NIEDZIELNE MSZE ŚWIĘTE

- Bazylika w Mogile: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 12.30, 14.00, 16.30, 18.00.
- Kościół św. Bartłomieja: 10.00, 11.30.
- Szklane Domy: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 17.00, 19.00, 20.30.
- Arka Pana: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 12.30, 16.00, 17.30, 19.00.
- Czyżyny: 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 13.00, 18.00.
- Dywizjonu 303: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 19.15.
- Mistrzejowice: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 13.00, 17.00, 19.00.
- Kalinowe: 7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 18.00.
- Wzgórza Krzesławickie: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 12.30, 16.00, 19.00.
- Boh. Września: 6.00, 7.30, 9.00, 10.30, 12.00, 13.30, 16.30, 18.00, 19.30.
- ul. Bulwarowa: 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 13.00, 18.00, 20.00.
- Teatralne: 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 18.00, 19.30.
- Krzesławice: sobota 17.00, niedziela 9.30.
- Pleszów: 7.30, 11.30.
- Kantorowice: 9.00, 11.00, 19.00, od X do IV - 18.00.
- Ruszcza: 7.00, 9.00, 11.00, 16.00.
- Górka Kościelnicka: 7.00, 12.00.
- Kościelniki: 10.30, 18.30.
- Wolica: 9.00, 18.00.
- Lubocza: 8.00, 10.30, 17.00.

OGŁOSZENIA DROBNE

ANTEN montaż, naprawa telewizorów u klienta. Tel. (12) 640-00-42, 609-586-881.

RTV - telewizory - anteny - serwis profesjonalny od 1985 Tel. 609-719-072.

TAPICER. 784-906-675.

REKLAMA

OTWARTE W KAŻDĄ NIEDZIELĘ

ZAPRASZAMY NA ZAKUPY HURT, DETAL HALA I, HALA II

UL. KRZYWDA 1, 30-710 KRAKÓW

Do wynajęcia lokale handlowe - tel. 602-15-30-88, 12 307-11-20

WWW.PUK.KRAKOW.PL

DYŻUR CAŁODOBOWY
RÓWNIEŻ W NIEDZIELE I ŚWIĘTA
tel. 12/411-45-02, 12/411-45-04

„Umiera się nie dlatego aby przestać żyć, lecz po to by żyć inaczej”
Paulo Coelho

ZAKŁADY POGRZEBOWE
Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp. z o.o.

- ul. Rakowicka 35a, tel. 12/411-47-76, sob. 8.00-14.00
- ul. Reduty 1, tel. 12/411-35-26
- cm. Grębałów, tel. 12/645-31-61
- cm. Podgórze, tel. 12/656-55-11

Wszystkie punkty czynne od pon. do pt. od 7.30 do 15.30

KOMPLEKSOWA OBSŁUGA POGRZEBÓW
BEZGOTÓWKOWE ROZLICZANIE POGRZEBÓW

CORDIA B. KWIECIŃSKA

os. Na Skarpie 24 www.cordia.com.pl

os. Urocze 5

12 644-87-75, 512-179-466

KOMPLEKSOWE USŁUGI POGRZEBOWE

TANIO - CAŁODOBOWO

Nekrologi i kondolencje

przyjmuje Biuro Ogłoszeń „Głosu”

(al. Jana Pawła II 232 - NCK, p. B201)

tel. 12 643 44 33

POZIOMO: 6. Robert z FC Barcelony, 9. likwidator masy spadkowej, 10. galeria nad nawą w kościele, 12. jesienny kwiat, 14. kółko z kwiatów, 15. dobry na frasunek, 18. masz ją przed oczami, 19. następstwa, skutki, wyniki, 20. miasto nad Rabą, 22. klient, spożywca, 25. graniczy z Czarnogórą, 29. pomieszczenia w mieszkaniu, 30. ciastko z kremem, 31. ciasto napełnione farszem, 32. obrońca środowiska naturalnego, 33. pozbawienie wolności.

PIONOWO: 1. kożuszek bez rękawów, 2. najgłębsze jezioro na świecie, 3. nowy w zawodzie, 4. połowa połowy, 5. fragment tekstu wyróżniony wcięciem, 7. największe miasto Australii, 8. stolica Turynii, 11. słynna restauracja w Rynku Głównym, 13. aforyzm, 16. autor „Przygód Tomka Sawyera”, 17. część toru kolejowego, 21. miasto nad Bystrzycą, 23. 1/1000 milimetra, 24. twórczość ludowa, 26. ujma, obraza, 27. cofanie się w rozwoju, 28. obra-bia metale, 29. twarz z boku.

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI NR 44:

POZIOMO: 6. liczykrupa, 9. smalec, 10. altana, 12. habit, 13. czyrak, 14. lagier, 18. agitator, 19. barbakan, 20. insulina, 22. skorpion, 25. atrium, 29. Batman, 30. remis, 31. zgroza, 32. Twingo, 33. energetyka.
PIONOWO: 1. cielak, 2. Czechy, 3. skrobia, 4. Jurata, 5. pastel, 7. emirat, 8. enigma, 11. szogunat, 15. elaborat, 16. wojna, 17. calka, 21. umizgi, 23. potęga, 24. lumbago, 26. młotek, 27. krater, 28. esteta, 29. boisko.

SPRZĄTAJĄ PRZERYWAJĄC SEN

W bezpośrednim sąsiedztwie naszego bloku zlokalizowano ogólnodostępne miejsca parkingowe. Teren ten jest sprzątny przez służby komunalne miasta o różnych porach dnia i (miastety) nocy. Dzisiejszej nocy o godzinie 3.10 wjechała maszyna czyszcząca, której praca do cichych nie należy. W związku z powtarzającymi się przypadkami mam pytanie – czy istnieją jakieś przepisy określające godziny sprzątania, na podstawie których zarząd wspólnoty mieszkaniowej może domagać się zaprzestania tych praktyk. Jesteśmy zmęczeni tymi pobudkami, szczególnie teraz, gdy śpimy przy otwartych oknach.

Nie ma powszechnie obowiązujących przepisów które określałyby godziny sprzątania ulic, co nie oznacza jednak dowolności w wykonywaniu tych potrzebnych, a wręcz koniecznych czynności. Odpowiedź na Pani pytanie zależy od konkretnej sytuacji, na przykład od tego, jak często czyszczony jest opisany przez Panią teren (codziennie? raz w tygodniu?), lub też jak bardzo jest on obciążony ruchem w ciągu dnia. Na przykład jeśli ulica jest łatwo przejezdna za dnia, to jej czyszczenie można zaplanować właśnie na ten czas, natomiast jeśli ruch na niej jest dość duży, to pojawienie się tam w ciągu dnia maszyny czyszczącej (poruszającej się z reguły z prędkością około 5 km/godz.) mogłoby spowodować korki i skargi innych mieszkańców. Przede wszystkim warto więc, aby wspólnota mieszkaniowa wystąpiła (najlepiej na piśmie, czy choćby wysyłając e-mail) do podmiotu realizującego prace związane z czyszczeniem jezdni (ewentualnie do lokalnych władz, na których zlecenie są one wykonywane) o takie ich zaplanowanie, aby nie zakłócało to spoczynku nocnego okolicznych mieszkańców, ewentualnie o wskazanie ich harmonogramu, co pozwoli mieszkańcom zamykać okna na noc wyznaczoną do prowadzenia prac. Jeśli wykonywanie prac nocą w danym miejscu nie ma jednak żadnego uzasadnienia i powtarza się, to takie działania można potraktować jako swego rodzaju imisję i zażądać ich zaprzestania również na drodze postępowania cywilnosądowego (np. poprzez zakazanie prowadzenia określonych prac w oznaczonych godzinach czy też nakaz korzystania za sprzętu emitującego niższy poziom hałasu). (sp)

„ROZGŁOŚNIA ZAKŁADOWA”, „TYCHY – NOWA HUTA”

766 wydanie Nowohuckiej Kroniki Filmowej rozpocznie felieton poświęcony historii radiowęzła przekształconego następnie w rozgłośnię zakładową w Hucie im. Lenina. Marek Danecki oraz Zenon Ilczuk, dawni pracownicy Wydziału teletechnicznego kombinatu opowiedzą o rozgłośni. Sieć radiowęzła obejmowała ponad 100 głośników zewnętrznych umieszczonych na terenie kombinatu, m.in. na przystankach autobusowych, wokół centrów administracyjnych. Oprócz tego kilkadziesiąt głośników lokalnych usytuowanych było na terenie poszczególnych zakładów, w pomieszczeniach administracji, na stołówkach. W rozgłośni nagrywane były m.in. reportarze z terenu kombinatu, dotyczące społecznych problemów, ale też produkcyjnych. Dziennikarze rozgłośni nagrywali m.in. wywiady z pracownikami poszczególnych zakładów kombinatu. Audycje realizowane były profesjonalnie, cieszyły się uznaniem, wielokrotnie Polskie Radio emitowało te nagrania na antenie. Dziennikarze z rozgłośni nagradzani byli na ogólnopolskich konkursach.

W kolejnym felietonie Kroniki zobaczymy relację z wernisażu wystawy „TYCHY – NOWA HUTA. Przestrzeń dla sztuki”, kory odbył się w Galerii Huta Sztuki Ośrodka Kultury Norwida. Wystawa poświęcona jest sztuce w przestrzeni miejskiej Tych i Nowej Huty lat 70. XX w. Nowe koncepcje urbanistyczne budowy osiedli, reformatorskie idee stworzenia nowej estetyki dla miast (z naciskiem na wykorzystanie sztuki do poprawy jakości życia mieszkańców) bardzo szybko przyjęły się w Tychach i Nowej Hucie. To właśnie wtedy, w surowych przestrzeniach nowo budowanych osiedli, pojawiły się rzeźby, które do dzisiaj intrygują swoim artystycznym wyrazem. Partnerem tych działań były fabryki, przedsiębiorstwa, lokalne władze oraz grupy i stowarzyszenia artystów.

O wystawie w Kronice opowiadają: dr Jarosław Kłós dyrektor Ośrodka Kultury Norwida, dr Patryk Oczko kierownik Działu Urbanistyki, Architektury i Sztuk Muzealnych w Muzeum Miejskim w Tychach, Barbara Solecka kurator wystawy, kierownik Galerii Huta Sztuki, prof. Jerzy Nowakowski.

NASZE MIASTO. FELIETON RYSZARDA TERLECKIEGO

NIESPEŁNIONE OBIETNICE

Co grozi nam pod rządami dzisiejszej opozycji, gdyby Tusk został premierem? Przede wszystkim zasada, że bogatsi mają być jeszcze bogatsi, a biedniejsi niech sobie radzą. To naczelne hasło liberałów, wspieranych przez lewicę, sprowadzi się do przekazu, który pamiętamy z czasów ich poprzednich rządów: „pieniędzy nie ma i nie będzie” (oczywiście dla zwykłych obywateli, bo dla oszustów i cwaniaków zawsze się znajdują). Od pierwszych dni po dojściu do władzy, będą kłamać, że finanse państwa są w opłakanym stanie i dlatego nie mogą spełnić wyborczych obietnic. Będą opowiadać, że Polska zaciągnęła rekordowe długi, podczas gdy w czasie rządów Platformy i PSL dług w relacji do PKB wzrósł o 7,5 procent, a w okresie rządów PiS zmniejszył się o 3,6 procent. Oczywiście Tusk ma obiecać, że po wygranych wyborach i utworzeniu rządu posłusznego wobec Brukseli i Berlina, dostanie pieniądze z tzw. funduszu odbudowy (KPO), jednak po pierwsze nie będzie to ani tak łatwo, ani tak dużo jak zapowiadano, a po drugie większa część tych pieniędzy pójdzie na zapłatę tym, którzy wspierali kampanię wyborczą opozycji. Wygłodziła po ośmiu latach totalna opozycja nie tylko rzuci się na unijne pieniądze, ale także zacznie znów rozdrapywać narodowy majątek.

Czego nie wykonają, a co obiecywali w kampanii? Odblokowanie unijnych pieniędzy dzień po wyborach – dziś mówią, że to była przenośnia i na pieniądze (ile, to nie wiadomo) trzeba będzie poczekać. Kwota wolna od podatku 60 tysięcy – dziś mówią, że na to zabraknie pieniędzy, więc pozostanie 30 tysięcy, które wprowadziło Prawo i Sprawiedliwość. Tzw. babciowe, zapowiadane przez Tuska – dziś wykręcają się i składają mgliste obietnice zmian w podatkach. Utrzymanie trzynastej i czternastej emerytury – zapowiadają likwidację, w zamian zniesienie podatków od niskich emerytur. Podniesienie świadczenia 500 plus na 800 plus – tu także twierdzą, że nie ma pieniędzy, chociaż PiS zabezpieczył odpowiednie fundusze w przyszłorocznym budżecie. Zerowe oprocentowanie kredytów mieszkaniowych – sprzeciwia się lewica, która chce budowy mieszkań na wynajem, tyle tylko, że nie wiadomo na czym miałyby to polegać. Wiadomo też, że nie zostanie spełniona zapowiedź 30 procentowej podwyżki dla nauczycieli.

Jednym słowem większość obietnic pozostanie na papierze, a pretekstem do ich niespełnienia będą sprzeciwy któregoś z „koalicjantów”, czyli w nowym rządzie przystawek Platformy. O jednej z zapowiedzi można powiedzieć, że na szczęście nie zostanie spełniona, czyli o dopuszczeniu tzw. aborcji na życzenie. Tusk dyskretnie wycofuje się z tego pomysłu, za co już teraz, jeszcze przed ewentualnym utworzeniem rządu, spotyka go wściekła krytyka ze strony środowisk domagających się zgody na zabijanie dzieci. Za to w przyszłym rządzie mogą być forsowane inne projekty lewackiej rewolucji, jak eutanazja czy związki partnerskie z prawem adopcji dzieci.

Czy rząd opozycji powstanie to okaże się zapewne za dwa tygodnie. Tymczasem już wiadomo, że będzie to rząd gospodarczej stagnacji, likwidacji programów społecznych i prorodzinnych, lewicowego przewrotu w edukacji, a przede wszystkim stopniowej rezygnacji z polskiej suwerenności na rzecz Brukseli i Berlina.

SPRAWY DUŻE I MAŁE. FELIETON SŁAWOMIRA PIETRZYKA

ISTNE TEATRUM

W poniedziałek 13 listopada odbyło się pierwsze posiedzenie obu nowych wybranych izb parlamentu. Zgodnie z wolą większości polskiego narodu władzę w Polsce przejmuje opozycja, która staje się pomalą rządzącą większością. Wybrano prezydium Sejmu i Senatu. Marszałkiem Sejmu został Szymon Hołownia z Trzeciej Drogi, a wicemarszałkami dwie posłanki z PO, dwóch dotychczasowych wicemarszałków z PSL i Lewicy, ale nie wybrano byłej marszałek z PiS. Większość sejmowa miała dość łamania prawa, pseudoreasumpcji i arogancji w wykonaniu sterowanej przez prezesa swojej partii byłej marszałkini. Oburzony tym prezes Jarosław na schodach oświadczył dziennikarzom, że jego partia nie będzie zgłaszać innych kandydatur i liczy na zmianę stanowiska większości sejmowej. Dobrym akcentem było wybranie na wicemarszałka lidera Konfederacji, bo moim zdaniem każdy klub sejmowy powinien mieć przedstawiciela w Prezydium Sejmu. PiS też powinien mieć swojego reprezentanta, ale nie takiego który w poprzednim Sejmie łamał prawo.

Istnym teatrum były wystąpienia w Sejmie prezydenta RP i ustępującego premiera, które wielokrotnie przerywane były śmiechem posłów. Składający dymisję swojego rządu prezes Rady Ministrów chwalił się swoimi rządami, chociaż wszyscy czujemy na własnej skórze spustoszenie jakiego dokonał jego rząd. Inflacja, drożyzna i spadek rozwoju gospodarczego to „sukces” rządów Zjednoczonej Prawicy. Nadchodzi czas rozliczeń ze złodziejstwa, afery i łamanie praworządności. A tu słyszymy z ust premiera i Prezydenta o wybitnym dorobku rządów PiS. Jeszcze jestem w stanie zrozumieć premiera zwanego „Mateuszkiem kłamczuskiem”, ale ciężko pojąć Prezydenta, który powinien być reprezentantem wszystkich Polaków, a staje się jedynie obrońcą swojej opcji politycznej. Jego słowa o wetoowaniu ustaw podejmowanych przez nowych rządzących, które miałyby być realizacją obietnic przedwyborczych nie wróżą nic dobrego. Natomiast stwierdzenie, że i tak nie będzie podstaw do tłumaczenia wyborcom, że jest to wina głowy państwa, to już istny kabaret.

Kolejne teatrum odbyło się w pałacu prezydenta, gdzie pan prezydent najpierw przyjął dymisję rządu, a potem powierzył misję jego ponownego utworzenia Mateuszowi Morawieckiemu. W sytuacji gdy po głosowaniach w Sejmie i Senacie wiadomo już było kto ma większość w Parlamencie, to istna farsa. To już tylko wydłużanie egzystencji tych którzy utracili władzę, dając im czas na dalsze łupienie państwa i niszczenie śladów swoich nieprawidłowości. To też działanie na szkodę państwa polskiego, które w trudnej sytuacji gospodarczej powinno mieć jak najszybciej nowy rząd wybrany przez większość parlamentarną wyłonioną w wolnych wyborach. To czas najwyższy na podjęcie naprawy państwa i odbudowanie polskiej pozycji w Europie i na świecie. Tego kompletnie nie rozumieją ci co utracili władzę i nie mogą się z tym pogodzić.

W LISTOPADZIE NA BRZANY

Brzana (*Barbus barbus*), to jedna z najsilniejszych ryb, żyjąca w polskich wodach. Jest jednym z przedstawicieli z rodziny karpionowatych. Mimo, że brzany nie należą do największych ryb, to są rybami cenionymi za swoją waleczność. Żyją przede wszystkim w rzekach. Oprócz Wisły, Odry, Dunajca, Sanu i innych polskich rzek gatunek ten występuje praktycznie we wszystkich większych rzekach Europy, od Rodanu, przez Loarę, Ren, Łabę, po Dunaj, Tamizę czy Dniepr. Brzana preferuje odcinki rzek o twardym dnie. Idealnie czuje się w miejscach kamienistych i żwirowych, gdzie nurt rzeki jest szybki i wartki – właśnie taki jaki jest w Dunajcu poniżej zapory w Czchowie, aż pod most na starej „czwórce” pod Tarnowem.

Bez względu na to, jaką metodą wędkarską zdecydujemy się łowić brzany, musimy pamiętać, że – jak wspominałem na początku dzisiejszych zapisków – ten gatunek należy do jednych z najsilniejszych ryb żyjących w naszych wodach. Dlatego też dobierany sprzęt powinien być solidny, tak aby w trakcie holu brzana nie przytrafiła się nam niemiła niespodzianka.

Brzanę można łowić wieloma technikami wędkarskimi. Najpopularniejsze jest łowienie brzan z gruntu i na spinning. Nie mniej jednak można ryby te łowić również metoda spławikową, np. na przepływankę. Coraz popularniejsze staje się też łowienie brzan na tyczkę. Emocje w trakcie holu są gwarantowane.

Wachlarz przynęt na brzanę jest bardzo duży. Łowiąc z gruntu lub na spławik warto mieć ze sobą co najmniej kilka z nich. Na pewno warto wziąć pod uwagę ser żółty (w kostkach), białe robaki, pinki, bułkę lub chleb, dendrobeny, rosówki, kukurydzę, groch i pęczak. Popularne staje się też łowienie brzan na pellet. Moda na tą przynętę przyszła z Wielkiej Brytanii, gdzie pellet w rozmiarze 8-12 mm stosowany jest nie tylko jako przynęta ale też i zanęta. Chociaż w listopadzie ja bym preferował przynętę zwierzęcą.

Polując na brzany pamiętajmy przede wszystkim, że brzana to to silna i energicznie walcząca ryba. Branie brzana jest gwałtowne, a podczas zacięcia odnosi się wrażenie, że to nie ryba, a zaczep. Podczas holowania brzana stale ucieka do dna. Podczas walki nie pozwala się podnosić w wyższe rejony wody. Ale unikajmy holowania tej ryby na siłę, bo może się to skończyć zerwaniem przyponu. Nie należy także spieszyć się z jej doholowaniem. Zbyt pospiesznie holowana brzana tuż pod brzegiem lubi zerwać się do gwałtownego nurkowania i wtedy łatwo ją stracić. Walka z brzaną wymaga dużego opanowania. I trochę to wszystko trwa. Niekiedy wyciągnięcie kilogramowej ryby potrafi zająć nawet kilkanaście minut.

PINOKIÓW TRZECH

Tenor to jeden z głosów męskich w muzyce, a w ostatnich latach modne stały się występy na scenie trójki śpiewaków pod hasłem Trzech Tenorów. To pomysł włoski. Z Włoch też pochodzi postać drewnianego pajacyka o imieniu Pinokio, który pojawił się w latach 1881-83 na łamach odcinkowej powieści autorstwa Carlo Collodiego. Mniej obeznanym z literaturą dziecięcą przypomnę, że Pinokia wystrugał sobie z drewna samotny stolarz o imieniu Geppetto, który bardzo chciał mieć syna (w XIX wieku nigdzie na świecie nie istniała procedura in vitro). Pinokio charakteryzował się tym, że kiedy kłamał to jego drewniany nos wydłużał się.

Wielce by się zdziwił pan Collodi, że w XXI wieku kilkaset kilometrów na północ od jego rodzinnego kraju pojawi się cała rzesza Pinokiów łączących na potęgę. Tak dzieje się w Polsce, gdzie istnieje co najmniej Pinokiów trzech. Pierwszy z nich to prezes Rady Ministrów RP, który przed kilku laty sędziwie uznany został za naczelnego kłamczuszkę Rzeczypospolitej. Drugi to prezes jednej z największych polskich spółek państwowych. Jeszcze przed miesiącem obiecywał, że w najbliższych tygodniach nie będzie podwyżki cen paliw, które wtedy w Polsce były prawie najtańsze w całej Europie (taniej było tylko na Malcie). Litry benzyny w naszym kraju kosztowały w okresie przedwyborczym 5,99 zł, a na niektórych stacjach nie prowadzących sprzedaży kawy czy sprzedaży zakładów Toto-Lotka było jeszcze taniej. Jednak w owym czasie cena ropy naftowej zbliżała się do 94 dolarów USA, zaś polski złoty miał marny kurs w stosunku do dolara. Już wtedy prezesa polskiego koncernu paliwowego błogosławili cudzoziemcy z krajów w okolicach Polski, bo wystarczyło przejechać przez granicę, by tanio zatankować. Polacy zaś lali paliwo na zapas do wszelakich pojemników, choć nie wszyscy – zwłaszcza właściciele diesli – wyjdą na tym dobrze, bo w naszym kraju tzw. zimowe paliwo o właściwościach zapewniających eksploatację w niskich temperaturach pojawia się w handlu dopiero po 16 listopada każdego roku. Teraz, w połowie listopada ropa naftowa na światowych rynkach tanieje, dolar w stosunku do złotego traci na wartości, a paliwa w Polsce drożeją. Na początku tego tygodnia na jednej ze stacji w Krakowie widziałem już cenę ponad 7 złotych za litr benzyny, co prawda 98-oktanowej.

Kłamiwy chór Pinokiów w naszym kraju uzupełnia jeszcze jeden – prezes banku zwanego narodowym. Na początku tego roku chodził z kajecikiem po sklepach i pilnie notował ceny próbując udowodnić, że nie są one takie wysokie jak powszechnie się mówi. Ba, kupił podobno bochenek chleba – wcale nie taki mały – w cenie poniżej 3 zł, choć cena pieczywa zbliżała się do 4,50 zł. Wkrótce po tych zakupach obwieścił na murach banku, że ceny już nie rosną. W co większość przechodniów wędrujących przez plac Powstańców w Warszawie nie bardzo wierzyła. Ale był to pewnie efekt fluidu, jaki nad tym placem roztacza się z byłego hotelu Warszawa, gdzie mieści się redakcja informacyjna partyjnej TVP.

Chór Pinokiów cudownie brzmi w polskiej rzeczywistości anno 2023. Autor Pinokia tworząc postać drewnianego chłopczyka z nosem wydłużającym się po kłamstwie nie wiedział jednak, że tak naprawdę nos po skłamaniu nie wydłuża się, lecz zmienia temperaturę! Na początku drugiej dekady lat XXI wieku dwoje naukowców z uniwersytetu w hiszpańskiej Granadzie – Emilio Gomez Milan i Elvira Salazar Lopez – udowodniło, że u każdego człowieka, który kłamie zwiększa się temperatura czubka nosa! Tak więc do naszych Pinokiów trzech przystępuj z termometrem w dłoni...

REZYDENCJA NAPRAWCZA W NORWIDZIE

W dniach 18-19 listopada w głównym budynku Ośrodka Kultury Norwida odbędzie się rezydencja artystyczno-naprawcza prowadzona przez Olgę Konik. Będzie to okazja do wspólnego przyglądania się zniszczonym przedmiotom i kolektywnego szukania sposobów naprawy, przeróbki, rekonstrukcji, nadania przedmiotom nowego życia.

– Rezydencja przyjmie formułę kawiarenki naprawczej, do której każdy będzie mógł przyjść ze swoim przedmiotem. Skupimy się na ubraniach i ceramice, ale będzie można też zdiagnozować inne rzeczy. Kawiarenka naprawcza wokół ubrań będzie zainspirowana naprawami i przeróbkami z okresu PRL-u, a także eksplorować techniki visible mending: cerowanie, łatanie, haftowanie – mówi Barbara Pasterak, koordynatorka projektu i pracowniczka Nowohuckiego Laboratorium Dziedzictwa.

W odpowiedzi na rosnący konsumpcjonizm Ośrodek chce zaproponować projekt, który będzie wynikał z idei zrównoważonego rozwoju, propagował slow fashion, rozwijał świadomość ekologiczną. Aktywności w ramach rezyden-

cji naprawczej to nie tylko alternatywna odpowiedź na strategię wychodzenia z kapitalizmu, ale też nawiązanie do historycznych działań prowadzonych w Zakładowym Domu Kultury Huty im. Lenina (czyli obecnym Ośrodku Kultury Norwida) w ramach klubu „Zrób To Sam” funkcjonującego w latach 60. Repair café, czyli kawiarenka naprawcza, to formuła wymyślona przez holenderską dziennikarkę Martine Postma, która w 2009 roku we współpracy z Miastem Amsterdam zorganizowała pierwsze spotkanie. Inicjatywa okazała się tak dużym sukcesem, że Postma w kolejnym roku zrealizowała jeszcze kilka wydarzeń w różnych lokalizacjach w mieście, a następnie założyła fundację, by inspirować innych do tego typu przedsięwzięć. Formuła kawiarenki naprawczej jest prosta: jest to miejsce, gdzie można przyjść z zepsutą rzeczą i skorzystać z pomocy fachowców w jej naprawie.

18-19 listopada, godz. 11.00-14.00, 15.00-18.00, Ośrodek Kultury Norwida, os. Górali 5. Wstęp wolny, zapisy mailowe pod adresem: nhlab@okn.edu.pl. (f)

UCZCZONO 105 ROCZNICĘ NIEPODLEGŁOŚCI

Małopolska Fundacja Dom Kombatanta RP Muzeum Czynu Zbrojnego uczciła 105 rocznicę odzyskania Niepodległości. W Domu Kombatanta RP w os. Górali odbyły się spotkania pokolenia starszego z młodymi ludźmi. Z Zespołu Szkół Specjalnych nr 14 z os. Sportowego do Domu Kombatanta przybyli harcerze z Drużyny Czarne Stopy wraz z opiekunami. Wspólnie śpiewano pieśni patriotyczne. W uroczystościach wzięli też udział uczestnicy WTZ prowadzonych przez Stowarzyszenie Pomocy Socjalnej Gaudium et Spes.

Tradycyjnie złożono kwiaty pod Tablicą upamiętniającą ostatnią wielką bitwę II wojny światowej pod Budziszynem, umiejscowioną na ścianie DK obok czołgu, który brał udział w tej bitwie i jako jeden z czterech ocalał. Prezes Zarządu Fundacji red Sławomir Pietrzyk przypomniał historyczne znaczenie roku 1918, gdy po 123 latach niewoli Polska odzyskała niepodległość. To tutaj

kombatanci zarówno z czasów legionowych jak i II wojny światowej stworzyli Muzeum Czynu Zbrojnego, które obecnie zostało przejęte przez Muzeum Armii Krajowej i trwają prace nad stworzeniem nowoczesnej ekspozycji.

W uroczystościach złożenia kwiatów i zapalenia zniczy pamięci wzięli udział kombatanci i ich rodziny. Ważnym akcentem był udział dwóch pocztów sztandarowych wystawionych przez kombinatów i młodzież z Zespołu Szkół Mechanicznych nr 2 z os. Szkolnego w składzie: Mateusz Lech, Arkadiusz Kłos i Maciej Kułaga pod opieką Jadwigi Surowieckiej-Roczyńskiej. Młodych ludzi, jak również wszystkich uczestników uroczystości ugoszczono ciastem i napojami. Do zorganizowania uroczystości przyczynili się sponsorzy w postaci firm komunalnych: MPEC SA, MPK SA oraz Wodociągów Krakowskich.

(mp) Fot. autor

REKLAMA

PRACOWNIA RENTGENOWSKA

os. Uroczę 2
tel. 12 644-92-82

Wykonujemy zdjęcia:

- kręgosłupa
- klatki piersiowej
- kości, zębów
- i panoramiczne zębów

Vident

STOMATOLOGIA - PROTETYKA

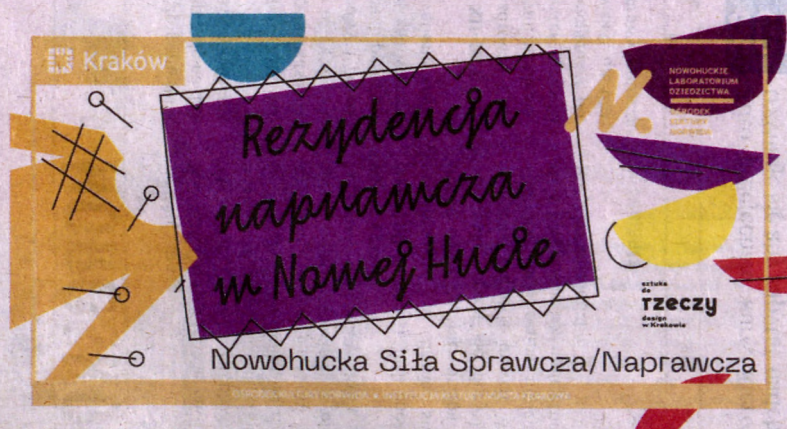
lek. stom. Andrzej Zimoch
tech. dent. Marcin Słowiak

PEŁNY ZAKRES USŁUG
KORONY, MOSTY, PROTEZY
EKSPRESOWE NAPRAWY

os. Boh. Września 1
tel. 12 641 48 08
12 645 93 33

Apteka
Gemini

Kraków
os. Kazimierzowskie 30
od 1. lipca
apteka całodobowa

F.H.U. "ELMAR" s.c.
rowery
SPRZEDAŻ • SERWIS • KOMIS
CZĘŚCI I AKCESORIA ROWEROWE
31-625 Kraków, os. Piastów 60 A, paw. 3, Plac Targowy "PIAST"
 tel. 12 647 13 88   www.elmar.interial.pl   elmar@interial.pl
 kom. 502 730 087   www.elmar-rowery.pl   sklep@elmar-rowery.pl

Kraków

72. NOWA HUTA. DLACZEGO NIE?!

KONCERT Z OKAZJI JUBILEUSZU 30-LECIA
 SZPITALA IM. LUDWIKA RYDYGIERA W KRAKOWIE

WTOREK **21.11.2023**
 GODZINA **19:00**
TEATR ŁAZNIA NOWA
 OS. SZKOLNE 25

WYSTĄPIĄ
BESTER QUARTET
 JAROSŁAW BESTER
 RYSZARD PAŁKA
 MACIEJ ADAMCZYK
 DAWID ANTONI LUBOWICZ

PROWADZENIE
 LIDIA JAZGAR

WYDARZENIU TOWARZYSZYĆ BĘDZIE KWESTA NA RZECZ HOSPICJUM ŚW. ŁAZARZA W KRAKOWIE!

OBOWIAZUJĄ BEZPŁATNE WEJŚCIÓWKI DOSTĘPNE U ORGANIZATORA
 DZIAŁ IMPREZ I PROMOCJI OSRODKA KULTURY KRAKÓW-NOWA HUTA - OS. CENTRUM A 6A, TEL. 573 792 966

OSRODEK KULTURY KRAKÓW-NOWA HUTA - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

ORGANIZATORZY

PARTNERZY WYDARZENIA

PATRONI MEDIALNI

SENTENCJA TYGODNIA:

Naturą mędrców jest odmawiać przyjemnościom, głupców – być przez nie zniewolonym.
 - Epiktet

HOROSKOP

BARAN (21 III-20 IV). Jesteś w doskonałej kondycji psychicznej, tryskasz pomysłami i z determinacją będziesz je wcielać w życie. Doskonały tydzień pod względem zawodowym. Tydzień sukcesów, ale na co dzień nie zapominaj o zdrowiu.
BYK (21 IV-20 V). Uporasz się z problemami finansowymi. Dzięki przychłowi dodatkowej gotówki będziesz mógł uregulować zobowiązania pieniężne i zająć się rodziną.
BLIŹNIĘTA (21 V-21 VI). Masz fart. Pomoc w rozwiązaniu problemów finansowych przyjdzie zupełnie niespodziewanie. Po prostu sprawdzi się tu przysło-

wie, że w biedzie poznaje się prawdziwych przyjaciół. Głowa do góry. Trzymaj się.
RAK (22 VI-22 VII). W trudnych momentach, potrafisz, jak nikt inny, mobilizować siły. Po mistrzowsku umiesz bronić swoich racji. Teraz będziesz się również starać, by przeformować swój punkt widzenia w rodzinnych układach. Powodzenia.
LEW (23 VII-22 VIII). W najbliższych dniach zechcesz poświęcić więcej czasu młodszej krewnej, osobie bardzo ambitnej, z którą czasami rozumiesz się nawet bez słów. To będzie miłe spotkanie i wiele wniesie do rodzinnych stosunków.

PANNA (23 VIII-22 IX). Trochę kłopotów przysporzy Ci ktoś bliski. Na serio traktujesz problemy, z jakimi musi się zmierzyć i chciałbyś być pomocny. Nie zawsze jest to jednak możliwe. Z tego powodu nie możesz mieć do siebie pretensji.
WAGA (23 IX-22 X). Cieszysz się ogromną sympatią w swoim środowisku. Bardzo sobie to cenisz. Filiżanka kawy w miłym towarzystwie jest dla Ciebie niezmiernie ważna i pozwala zmagać się z codziennymi trudnościami.
SKORPION (23 X-21 XI). Zdecydowana poprawa zdrowia. Jeśli miałeś jakieś nękające Cię przy-

padłości, odetchniesz z ulgą. Wszystko wyjaśni się pomyślnie. Teraz zechcesz skupić się na dalszej edukacji, jak na przykład kursy językowe.
STRZELEC (22 XI-21 XII). Poświęcisz nieco więcej czasu rodzinie. Nie będzie to czas stracony. Długie rozmowy i pomoc w realizacji wspólnych przedsięwzięć da Ci wiele zadowolenia i scementuje nadwątłone więzy rodzinne.
KOZIOROŻEC (22 XII-19 I). Pomyśl o własnym zdrowiu i nie przejmuj się drobnymi problemami, których nie jesteś sprawcą. Jest takie niezbyt eleganckie porzekadło „co ma wisieć, nie utonie” i zapewne sprawy potoczą

się swoją drogą.
WODNIK (20 I-18 II). Nie zawsze masz rację. Twoja nieustępliwość w dyskusji może zrażać osoby preferujące kompromisowe rozwiązania. Nie stawiaj spraw na ostrzu noża. Użyj więcej swoich talentów dyplomatycznych, a więcej zyskasz.
RYBY (19 II-20 III). Jeśli chcesz przeformować w firmie swój punkt widzenia, nie działaj w pojedynkę. Staraj się pozyskać przyjazne wsparcie innych. Wykorzystaj tutaj cenną umiejętność jaką posiadasz, umiejętność pozyskiwania ludzi.

- Samanta

AKTA SPRAWY

JAK DOBRZE MIEĆ SĄSIADA

Zapewne tylko starsi Czytelnicy pamiętają przebój Haliny Kunickiej sprzed wielu lat, chwalcą dobrosąsiedzkie relacje. Z nimi różnie oczywiście bywa, ale czasami potrafią pozytywnie zaskoczyć. Tak, jak 75-letniego Ryszarda T. który wysiadając ze swego auta, został napadnięty. I być może straciłby bmw, pieniądze ale i zdrowie, gdyby nie reakcja dwóch sąsiadów, którzy pojawili się we właściwym miejscu i czasie.

Przypadek bywa złym doradcą. Dla dwóch 25-latków, którzy pojawili się na jednym z krakowskich osiedli apartamentowców - szczególnie. Wcześniej byli na imprezie u kolegi z pracy i po jej zakończeniu zamiast spokojnie wrócić do domu, przyszyli im do głów mało przemyślane pomysły. Jak potem zeznali, kierowca nimi alkohol i impuls. A konkretnie widok błękitnego, nowego, hybrydowego bmw. Bo obaj nigdy autem z takim podwójnym napędem nie jechali i chcieli sprawdzić - jak to jest.

Pan Ryszard T. na co dzień mieszkał poza Krakowem, ale interesy i mimo emerytury obowiązki związane z prowadzeniem rodzinnej firmy, zmusiły go do kupna małego apartamentu na jednym z nowohuckich osiedli. I od czasu do czasu zamiast jechać do domu w okolicach Limanowej, decydował się skorzystać z tego lokum. Gdy zjechał tam feralnego listopadowego dnia - problem z zaparkowaniem był ogromny, musiał więc zrobić kilka „kółek”, aby wreszcie znaleźć miejsce dla swego kupionego kilka miesięcy wcześniej auta.

Dwaj pijani młodzi mężczyźni idąc do swych domów zobaczyli jak ktoś parkuje auto. I gdy dostrzegli, że w środku jest starszy mężczyzna, prawdopodobnie obaj pomyśleli to samo. Zbliżyli się i kiedy kierowca otworzył drzwi i wysiadał, bezczelnie zapytali się go, czy da im się przejechać. Odpowiedź pana T. była zdecydowanie negatywna, dlatego pierwsze, co przyszło do głowy pijanym był najpierw werbalny, a potem fizyczny atak. Jeden z nich wyrwał staruszkowi szaszetkę, drugi chciał odebrać specjalną kartę do uruchomienia pojazdu. Ponieważ natrafili na opór, wyciągnęli ofiarę z pojazdu i zaczęli bić. Uderzając po twarzy i kopiąc.

Krzyki oraz odgłosy bójki usłyszeli będący na nocnej przebieżce dwaj 35-latkowie. Jak się potem okazało, mieszkający w klatce pana Ryszarda. Szybko podbiegli na miejsce - poznali leżącą na chodniku ofiarę i jej auto do którego już wsiadali napastnicy. Ponieważ nafaszerowany techniką pojazd nie chciał odpalić, zaczęła się szarpanina. Pijani napastnicy nie chcieli odpuścić. Jednak sąsiedzi ofiary poradziili sobie z nimi bezproblemowo. Nic dziwnego, obaj byli nie dość, że bardzo aktywni fizycznie, to na dodatek od lat trenowali dalekowschodnie sztuki walki. Obezwładnienie obu 25-latków nastąpiło błyskawicznie.

Niestety problemem stał się stan 75-latka. Mężczyzna zasłabł, wezwano pogotowie - a w szpitalu stwierdzono zawał serca. Mimo zagrożenia życia, udało się pana Ryszarda uratować. Jednocześnie z pomocą medyczną na miejscu pojawili się policjanci i zabrali obu podejrzanych o napad. Ofiara dochodzi już do zdrowia, jego auto też jest w zasadzie nienaruszone, a córka pana Ryszarda podziękowała już sąsiadom za pomoc.

Najmniej korzystna sytuacja dotyczy obu napastników. Dostali 3-miesięczny areszt, stracili pracę w dużej firmie spedycyjnej. I co nie wróży im dobrze - akt oskarżenia w ich sprawie będzie dotyczył nie tylko rabunkowego napadu, ale także narażenia innej osoby na pozbawienia życia i zdrowia. (mar)

HUMOR

Auto przejechało kurę. Kierowca zatrzymał się aby zapytać nadchodzącego Jasia:

- Jasiu to wasza kura?
 - Nie, my takich płaskich nie mamy.

Kelner do gościa który usiadł przy stoliku:

- Proszę pana, ten stolik jest zarezerwowany.
 - To proszę go zabrać i przynieść inny.

Sprzedawca do klienta:

- Na tej kanapie zmieści się pięć osób bez żadnego problemu.
 - Niestety, nie znam pięciu osób bez żadnego problemu.

Zdenerwowana nauczycielka matematyki nie może uczyć klasy. W końcu mówi głośno:

- Uwaga! Liczę do dziesięciu!
 - To trochę słabo, jak na nauczycielkę matematyki - odpowiada jeden z uczniów.

ROLADKI CIEŁĘCE Z ŻURAWINĄ I ORZĘCHAMI

Cielęcine posolić i oprószyć. Odstawić na noc do lodówki. Żurawinę i orzechy posiekać, dodać do nich suszoną bazylię i olej lub masło, wymieszać. Farsz nakładać na mięso i zwinąć w roladki. Związać sznurkiem. Obsmażyć na patelni i przełożyć do naczynia żaroodpornego. Podsmżyć cebulkę, dodać bulion, chwilę razem gotować, następnie zalać nim rolady. Naczynie przykryć folią aluminiową. Dusić w piekarniku ok. 45 min w temp. 180 st. C.

Składniki: 4 rozbite plasty cielęciny, 50 g orzechów włoskich, 50 g suszonej żurawiny, 1 łyżka suszonej bazylii, 2 łyżki oleju lub topionego masła, sól, pieprz, 500 ml bulionu warzywnego, cebula, olej do smażenia.

